

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΗΓΕΣΙΑ
ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ
ΜΑΘΗΣΗ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ
ΟΙ ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ 4.3 ΚΑΙ 4.4 ΤΗΣ «ΕΥΡΩΠΗΣ 2030»**

**VOCATIONAL EDUCATION, TRAINING AND LIFELONG LEARNING:
THE GREEK EDUCATIONAL REFORM AND THE TARGETS 4.3 AND 4.4
OF «EUROPE 2030»**

Μιχαηλίδου Ι. Ελισσάβητ

Επιβλέπων: Σταμπουλής Μιλτιάδης, Αναπληρωτής Καθηγητής
Συνεξετάστρια Α΄: Γκιώση Στυλιανή, Τακτική Λέκτορας, Σχολή Κοινωνικών,
Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών
Συνεξετάστis Β΄: Νεοφώτιστος Βασίλειος, Διδάκτωρ Κοινωνικών Επιστημών της
Εκπαίδευσης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του
μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διά Βίου Μάθησης

Σεπτέμβριος 2022

© ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, 2022

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.), η οποία εκπονήθηκε στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: *Διοίκηση και Ηγεσία στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης και της Διά Βίου Μάθησης* και τα λοιπά αποτελέσματα αυτής αποτελούν συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του φοιτητή, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης και αναπαραγωγής τους (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και το συγγραφέα και το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, όπου εκπονήθηκε η Μ.Δ.Ε. καθώς και τον Επιβλέποντα Καθηγητή και την Επιτροπή Αξιολόγησης.

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση των σπουδών μου εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες στους επιβλέποντες καθηγητές της μεταπτυχιακής μου εργασίας. Ευχαριστώ, επίσης, όλους τους διδάσκοντες του μεταπτυχιακού προγράμματος, για την ξεχωριστή του καθενός και σημαντική για μένα προσφορά τους. Τέλος, ευχαριστώ τα παιδιά μου, για τη συμπαράσταση και την κατανόησή τους το χρονικό διάστημα αυτών των μεταπτυχιακών σπουδών μου. Τους αφιερώνω την εργασία αυτή.

Περίληψη

Η Ατζέντα 2030 που υιοθετήθηκε από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο της 70ής Γενικής Συνέλευσης, στις 25 Σεπτεμβρίου 2015, αποτελείται από 17 στόχους. Όλες οι χώρες μέλη του ΟΗΕ, έχουν αναλάβει δεσμεύσεις για την υλοποίησή τους μέχρι το 2030, γεγονός που επιβεβαιώνει και στηρίζει σθεναρά και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι στόχοι αυτοί που είναι γνωστοί ως «Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης», αναλύονται σε 169 υποστόχους και αποτελούν τη βάση για τη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής. Συγκεκριμένα, ο 4^{ος} Στόχος της Ατζέντας 2030 αφορά την απόκτηση Ποιοτικής Εκπαίδευσης και έχει 7 υποστόχους, δύο από τους οποίους μελετά η παρούσα εργασία. Οι υποστόχοι 4.3 και 4.4 αφορούν την ποιοτική τεχνική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και την αξιοπρεπή εργασία και επιχειρηματικότητα.

Στην παρούσα ερευνητική μελέτη εξετάζεται κατά πόσο οι πρόσφατες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις της Ελλάδας συμβάλλουν στην προώθηση των παραπάνω υποστόχων της Ευρώπης 2030. Οι μεταρρυθμίσεις, αυτές, αφορούν τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τις συνέργειες των Πανεπιστημίων και Τ.Ε.Ι., την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη διαβίου μάθηση, την υλοποίηση της Μαθητείας, αλλά και την παροχή γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων έτσι ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

Η ποσοτική έρευνα που έγινε βασίστηκε στο ερωτηματολόγιο της «Έκθεσης αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού Έτους- Τάξης Μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης». Η δειγματοληψία αφορούσε τους εκπαιδευτικούς που έχουν υλοποιήσει Μαθητεία για τουλάχιστον ένα έτος σε Επαγγελματικά Λύκεια.

Ακολούθησε ποιοτική έρευνα η οποία αφορούσε τα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια, τα Πειραματικά και Θεματικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και τις απόψεις των εκπαιδευτικών ή στελεχών διοίκησής τους σχετικά με το πρώτο έτος λειτουργίας τους (2021-22).

Λέξεις κλειδιά: Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και Δια Βίου Μάθηση, Στόχος 4 της βιώσιμης ανάπτυξης, υποστόχοι 4.3 και 4.4, ελληνική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, Ευρώπη 2030, Μαθητεία

Abstract

The 2030 Agenda adopted by the United Nations in the context of the 70th General Assembly, on September 25, 2015 consists of 17 goals. All UN member countries have made commitments for their implementation by 2030, a fact that is confirmed and strongly supported by the Council of the European Union. These goals, known as “Sustainable Development Goals”, are broken down into 169 targets and form the basis for improving human life. Specifically, the 4th Goal of the 2030 Agenda concerns the acquisition of Quality Education and has 7 targets, two of which are studied in this paper. Targets 4.3 and 4.4 for quality technical, vocational and higher education as well as decent work and entrepreneurship.

In this research study, it is examined to what extent the recent educational reforms of Greece contribute to the promotion of the above targets of Europe 2030. These reforms concern the modernization and development of higher education, the synergies of Universities and TEIs, vocational education and training and lifelong learning, the implementation of apprenticeships, but also the provision of knowledge, skills and abilities so that workers can cope with the demands of the labor market.

The quantitative research that was done was based on the questionnaire of the “Evaluation report of the Institute of Educational Policy (IEP) for the A’ phase of the Post-secondary year-apprentice class: empirical investigation on apprentices, teachers and trainers of employment agencies”. The sampling concerned teachers who have implemented apprenticeships for at least a year in Vocational schools.

This was followed by a qualitative survey concerning Standard Vocational High Schools and Institutes, as well as the views of their management officers and teachers regarding their first year of operation (2021-22).

Key words: *Vocational education and Training and Lifelong Learning, Sustainable Development Goal 4, Targets 4.3 and 4.4, Greek educational reform, Europe 2030, apprenticeship*

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	1
Μέρος Α΄	5
1. Η «Ευρώπη 2030» και ο 4^{ος} στόχος της ποιοτικής εκπαίδευσης.....	5
1.1 Μεταλυκειακό έτος – τάξη Μαθητείας.....	6
1.2 Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση 12 μήνες πριν.....	7
1.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση.....	9
1.4 Απασχόληση ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως.....	12
2. Οι Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις.....	14
Μέρος Β΄	22
3. Ποσοτική Έρευνα.....	22
3.1 Σκοπός της έρευνας.....	22
3.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα.....	23
3.2 Μέθοδος.....	23
3.2.1 Δείγμα.....	23
3.2.2 Ερευνητικό Εργαλείο.....	25
3.2.3 Ερωτηματολόγιο Έκθεσης αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α΄ φάση του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας.....	25
3.2.4 Διαδικασία συλλογής δεδομένων και επεξεργασία.....	26
3.3 Αποτελέσματα.....	27
3.3.1 Έλεγχος αξιοπιστίας των ερευνητικών εργαλείων.....	27
3.3.2 Τα επίπεδα της Μαθητείας και των υποκλιμάκων της.....	28
3.3.3 Η σχέση μεταξύ της Μαθητείας και των υποκλιμάκων της.....	28
3.4 Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη Μαθητεία ως προς τα δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά.....	29
3.4.1 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με το Φύλο.....	30
3.4.2 Απ.Ο.Va με το Ανώτατο Επίπεδο Σπουδών, τις γνώσεις Η/Υ, τα Έτη Μαθητείας και τον Τομέα.....	30
3.4.3 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με την Ηλικία.....	31

3.4.4 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με την Εκπαιδευτική Προϋπηρεσία, τους Τομείς, τις Γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και τα Έτη Μαθητείας.....	33
3.4.5 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με το Ανώτατο Επίπεδο Σπουδών.....	33
3.5 Συζήτηση αποτελεσμάτων της ποσοτικής έρευνας.....	34
3.5.1 Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για το Μεταλυκειακό έτος – τάξη Μαθητείας	34
3.6 Περιορισμοί της έρευνας.....	37
3.7 Προτάσεις έρευνας.....	37
3.8. Παραδείγματα εφαρμογής Μαθητείας σε άλλες χώρες.....	38
4. Ποιοτική Έρευνα.....	39
4.1 Συνέντευξη.....	41
4.2 Δείγμα.....	42
4.3 Συζήτηση αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας.....	44
4.4 Περιορισμοί της έρευνας.....	48
4.5. Σύγκριση αποτελεσμάτων της ποσοτικής με την ποιοτική έρευνα.....	48
Μέρος Γ΄	50
5. Συμπεράσματα.....	50
5.1 Συμμετοχή στη Μαθητεία.....	50
5.2 Συμμετοχή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων τους τελευταίους 12 μήνες.....	51
5.3 Ολοκλήρωση της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.....	52
5.4 Απασχόληση ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως.....	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – Το Ερωτηματολόγιο.....	63
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β – Οι Συνεντεύξεις.....	68

Πίνακες

Πίνακας 1.1 Αριθμός προσφερόμενων θέσεων Μαθητείας και πραγματικός αριθμός ατόμων που πραγματοποίησαν Μαθητεία.....	7
Πίνακας 1.2 Ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2011 και το 2016.....	8
Πίνακας 1.3 Ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2016, εκτός εργασίας ή μόνο σε έχει σχέση με την εργασία.....	8
Πίνακας 1.4 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με το φύλο (2019).....	9
Πίνακας 1.5 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με την περιοχή (2019).....	9
Πίνακας 1.6 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με τον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 (2009-2019).....	11
Πίνακας 1.7 Ποσοστά απασχόλησης ατόμων που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατως.....	12
Πίνακας 1.8 Ποσοστά απασχόλησης αυτών που αποφοίτησαν πρόσφατα σε σχέση με τον προσανατολισμό και σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης νέων ενηλίκων ηλικίας 20-34 ετών εκτός εκπαίδευσης/κατάρτισης.....	13
Πίνακας 1.9 Η μεταβολή στα ποσοστά απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά προσανατολισμό 2014-2019.....	13
Πίνακας 3.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος της ποσοτικής έρευνας.....	24
Πίνακας 3.2 Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και δείκτης αξιοπιστίας της κλίμακας Μαθητείας και των υποκλιμάκων των ερωτηματολογίων.....	27
Πίνακας 3.3 Συσχετίσεις των υποκλιμάκων της Μαθητείας.....	29
Πίνακας 3.4 Στατιστικά Μαθητείας.....	30

Πίνακας 3.5 Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα με Ηλικία.....	31
Πίνακας 3.6 Οφέλη Μεταλυκειακού Έτους με Ηλικία.....	32
Πίνακας 4.1 Προσωπικά χαρακτηριστικά δείγματος της ποιοτικής έρευνας.....	43

Πίνακας Συντομογραφιών

Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε. Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Α-ΕΕΚ Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Α.Ε.Ι. Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα

Α.Π.Θ. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΓΓΔΒΜ Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης

ΓΓΕΕΚΔΒΜ&Ν Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Δια Βίου Μάθησης και Νεολαίας

Δ.Β.Μ. Δια Βίου Μάθηση

Δ.Θ.Ι.Ε.Κ. Δημόσιο Θεματικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Δ.Ι.Ε.Κ. Δημόσιο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΔΟΑΤΑΠ Διεπιστημονικός Οργανισμός Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης

Ε.Ε. Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΚ Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

ΕΚ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΕΚΠΑ Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ε.Λ.Κ.Ε. Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας

ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. Λύκεια των Ενιαίων Ειδικών Επαγγελματικών Λυκείων

Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού

ΕΠΑ.Λ. Επαγγελματικό Λύκειο

ΕΠΑ.Σ. Επαγγελματικές Σχολές

Ε.Π.Ε.Π. Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων

Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Ε.Σ.ΕΚ.Α.Α.Δ. Εθνικό Συμβούλιο Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Ε.Σ.Κ. Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης

Ι.Ε.Κ. Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Ι.Ε.Π. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ι.Ι.Ε.Κ. Ιδιωτικό Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Κ.Δ.Β.Μ. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης

Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Ο.Α.Ε.Δ. Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού

Ο.Ο.Σ.Α. Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Παρ. Παράγραφος

Σ-ΕΕΚ Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Σ.Ε.Κ. Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης

Σ.Σ.Π.Α.Ε. Συμβούλιο Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας

ΣΥ.Π.ΕΠΑ.Λ. Συμβούλιο Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων

ΥΠΑΙΘ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΦΕΚ Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

ISCED International Scale Classification of Education Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση της Εκπαίδευσης

PISA Programme for International Student Assessment

Πίνακας Συντομογραφιών για την Ποιοτική Έρευνα

Ε1 Πρώτη συμμετέχουσα στην έρευνα, Εκπαιδευτικός σε Πρότυπο ΕΠΑ.Λ.

Ε2 Δεύτερη συμμετέχουσα στην έρευνα, Εκπαιδευτικός σε Πρότυπο ΕΠΑ.Λ.

Θ1 Τρίτος συμμετέχων στην έρευνα, Διευθυντής σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ.

Θ2 Τέταρτη συμμετέχουσα στην έρευνα, Εκπαιδευτικός σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ.

Π1 Πέμπτος συμμετέχων στην έρευνα, Διευθυντής σε Θεματικό Ι.Ε.Κ.

Π2 Έκτος συμμετέχων στην έρευνα, Εκπαιδευτικός σε Θεματικό Ι.Ε.Κ.

Εισαγωγή

Στις 24 Οκτωβρίου 1945 ιδρύθηκε ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) από 51 κράτη, τα οποία δεσμεύτηκαν για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, την ανάπτυξη φιλικών σχέσεων, τη διεθνή συνεργασία για την επίλυση κρίσεων καθώς και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Ηνωμένα Έθνη, 2019). Σήμερα, σχεδόν κάθε έθνος του κόσμου ανήκει στον ΟΗΕ με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να ανέρχονται στα 193 (United Nations, 1999).

Όταν ένα κράτος γίνεται μέλος του ΟΗΕ, αποδέχεται τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τον Χάρτη του ΟΗΕ, ο οποίος είναι μια διεθνής σύμβαση που περιγράφει τις βασικές αρχές των διεθνών σχέσεων. Ο ΟΗΕ δεν είναι μια παγκόσμια κυβέρνηση οπότε δε νομοθετεί. Διαμορφώνει, όμως, πολιτικές σε θέματα που αφορούν όλους. Για τον λόγο αυτό, όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ είτε είναι μεγάλα, είτε μικρά, πλούσια ή φτωχά έχουν μία ψήφο ανεξαρτήτως των πολιτικών απόψεων και των κοινωνικών συστημάτων τους (Ηνωμένα Έθνη, 2019).

Το 2000 πραγματοποιήθηκε στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών, στη Νέα Υόρκη, η Σύνοδος Κορυφής της Χιλιετίας (Millennium Summit) η οποία ήταν μία από τις μεγαλύτερες συναντήσεις ηγετών στην ιστορία. Στη Σύνοδο αυτή οι ηγέτες 189 κρατών μελών ανέλαβαν τη δέσμευση να μειωθεί δραστικά η απόλυτη φτώχεια σε όλες τις μορφές της και διατυπώθηκαν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας (ΑΣΧ):

- μείωση της φτώχειας και της πείνας παγκοσμίως·
- εξασφάλιση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για όλους·
- προώθηση της ισότητας των φύλων·
- μείωση της παιδικής θνησιμότητας·
- βελτίωση της περιθάλψης της μητέρας·
- καταπολέμηση του HIV/AIDS και άλλων νόσων·
- διασφάλιση βιώσιμου περιβάλλοντος· και
- συμμετοχή σε μια παγκόσμια εταιρική σχέση για την ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ανέλαβε συγκεκριμένες δεσμεύσεις για την υλοποίηση των στόχων αυτών έως το 2015. Η ΕΕ είναι ο σημαντικότερος χορηγός βοήθειας του ΟΗΕ (55% της παγκόσμιας δημόσιας αναπτυξιακής βοήθειας), παρόλα αυτά όμως, η πρόοδος της δεν είναι αρκετή για την επίτευξη των στόχων ΑΣΧ (Η Συμβολή της ΕΕ στην Υλοποίηση των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας (ΑΣΧ), 2009) .

Στην επόμενη συνάντηση τη Διάσκεψη Κορυφής για την Ανάπτυξη (United Nations Sustainable Development Summit) η οποία πραγματοποιήθηκε τον Σεπτέμβριο 2015 τα 193 κράτη μέλη του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησαν με απόλυτη ομοφωνία τη νέα Ατζέντα του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη μέχρι το 2030 και τους 17 Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Ηνωμένα Έθνη, 2021).

Να σημειώσουμε ότι η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης αναφέρεται σε μία μορφή αναπτυξιακής πολιτικής η οποία έχει ως στόχο να ικανοποιήσει τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανάγκες της κοινωνίας με τέτοιο τρόπο που να εξασφαλίζει τη βραχυπρόθεσμη, αλλά και τη μακροπρόθεσμη ευημερία. Έχει ως βάση της την παραδοχή ότι η οικονομική ανάπτυξη πρέπει να ανταποκρίνεται στις σημερινές ανάγκες χωρίς, όμως, να θέτει σε κίνδυνο την ευημερία των επόμενων γενεών, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο την προστασία του περιβάλλοντος (Γλωσσάριο, n.d.).

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι το κάθε κράτος μέλος έχει την αποκλειστική ευθύνη για την υλοποίηση των στόχων. Συγκεκριμένα, όμως, για τον 4^ο στόχο ο ΟΗΕ όρισε τον εξειδικευμένο οργανισμό για την Εκπαίδευση, τις Επιστήμες και τον Πολιτισμό UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization) ώστε να προσφέρει βοήθεια καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές στις κυβερνήσεις προκειμένου να προωθήσουν την ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς (“Έδρα UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής για μια Δραστήρια και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια,” 1991).

Η παρούσα εργασία αφορά τους υποστόχους 4.3 και 4.4 του στόχου 4 της βιώσιμης ανάπτυξης που αναφέρονται παρακάτω και διερευνά το κατά πόσο αυτοί εξυπηρετούνται από τις πρόσφατες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα.

Υποστόχος 4.3

Έως το 2030, διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης για όλες τις γυναίκες και τους άνδρες σε ποσοτική και ποιοτική τεχνική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων και των πανεπιστημίων.

Υποστόχος 4.4

Έως το 2030, ουσιαστική αύξηση του αριθμού των νέων και των ενηλίκων οι έχουν τις κατάλληλες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων, για απασχόληση, αξιοπρεπή εργασία και επιχειρηματικότητα (ΣΤΟΧΟΣ 4 - ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, n.d.).

Ως προς τη δομή της η παρούσα εργασία διακρίνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος αναφέρεται στη θεωρητική πλαισίωση και το δεύτερο στην έρευνα.

Μέρος Α΄: Περιλαμβάνει τα κεφάλαια ένα και δύο.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο 4^{ος} Στόχος της Ποιοτικής Εκπαίδευσης και οι υποστόχοι 4.3 και 4.4 όπως επίσης και οι σχετικοί δείκτες (indicators-benchmarks).

Από την εποχή της στρατηγικής της Λισαβόνας, η χάραξη της κοινής Ευρωπαϊκής πολιτικής για την εκπαίδευση και κατάρτιση βασίστηκε σε δείκτες (indicators) σύγκρισης των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών-μελών και σε ποσοτικά σημεία αναφοράς (benchmarks). Οι δείκτες αυτοί καθώς και τα ποσοτικά σημεία αναφοράς υποδεικνύουν, εντός συγκεκριμένων χρονικών περιόδων και πλαισίων, τους προσδοκώμενους στόχους σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης χωριστά (‘‘Στρατηγική της Λισαβόνας’’, 2009).

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι νόμοι, τα φεκ και οι υπουργικές αποφάσεις που αφορούν τις πρόσφατες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και κυρίως τα

τελευταία 10-15 χρόνια, για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και δια βίου μάθηση στην Ελλάδα.

Μέρος Β': Περιλαμβάνει τα κεφάλαια τρία και τέσσερα.

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά την ποσοτική έρευνα στην οποία ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (google forms) που αφορά το «Μεταλκειακό έτος- τάξη Μαθητείας» των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.) στάλθηκε μέσω email σε όσους εκπαιδευτικούς έχουν υλοποιήσει κατά το παρελθόν τουλάχιστον ένα έτος Μαθητείας. Απαντήθηκαν 107 ερωτηματολόγια.

Το τέταρτο κεφάλαιο αφορά την ποιοτική έρευνα στην οποία μία δομημένη συνέντευξη με 10 ερωτήσεις στάλθηκε μέσω email στα 6 Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. και μία δεύτερη όμοια με την πρώτη, αλλά προσαρμοσμένη για τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) στα 5 Θεματικά Ι.Ε.Κ. και στα 5 Πειραματικά Ι.Ε.Κ. Στις δομημένες συνεντεύξεις ρωτήθηκαν τα στελέχη και οι εκπαιδευτικοί των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. και των Ι.Ε.Κ. για την άποψή τους σχετικά με αυτές τις εκπαιδευτικές δομές που λειτούργησαν για πρώτη φορά κατά το σχολικό έτος 2021-22.

Μέρος Γ': Περιλαμβάνει το κεφάλαιο πέντε

Στη συνέχεια, στο πέμπτο κεφάλαιο ακολουθούν τα συμπεράσματα όπου διερευνάται κατά πόσο οι πρόσφατες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα εξυπηρετούν τους υποστόχους 4.3 και 4.4.

Στο τέλος, παρατίθεται η Βιβλιογραφία και αμέσως μετά, στα Παραρτήματα Α και Β, το ερωτηματολόγιο του ΙΕΠ για την Α' φάση του Μεταλκειακού έτους – τάξη Μαθητείας που χρησιμοποιήθηκε στην ποσοτική έρευνα καθώς και οι δομημένες συνεντεύξεις μαζί με τις απαντήσεις των συνεντευξιζόμενων.

Μέρος Α΄

1. «Ευρώπη 2030» και ο 4^{ος} στόχος της ποιοτικής εκπαίδευσης

Δεδομένου ότι η ΕΕ αλλάζει συνεχώς τα σύνορα της, καλείται η εκπαίδευση να παίξει έναν πολύ σημαντικό ρόλο. Η εκπαίδευση, παρόλο που, εξαρτάται από τα τοπικά χαρακτηριστικά του κάθε κράτους μέλους συμβάλλει στη διαμόρφωση ικανών πολιτών οι οποίοι μπορούν να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες απαιτήσεις και να στηρίξουν την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ αναγνωρίζει την εκπαίδευση και συγκεκριμένα την πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχιζόμενη κατάρτιση ως θεμελιώδες δικαίωμα. Τα Ηνωμένα Έθνη προβλέπουν, έως το 2030, ίση πρόσβαση για όλες τις γυναίκες και όλους τους άνδρες σε οικονομικά προσιτή και ποιοτική τεχνική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, και ουσιαστική αύξηση του αριθμού των νέων και των ενηλίκων που διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων, για την απασχόληση, την αξιοπρεπή εργασία και την επιχειρηματικότητα (το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2020).

Το Πρόγραμμα «Ατζέντα 2030 - Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης» υιοθετήθηκε από τον ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2015 και αποτελεί εξέλιξη του Προγράμματος Στόχοι Ανάπτυξης Χιλιετίας (2000-2015). Βασικοί άξονές του αποτελούν η ανάπτυξη της οικονομίας, της κοινωνίας και του περιβάλλοντος.

Η υλοποίηση της Ατζέντας 2030 από την ΕΕ προϋποθέτει την αύξηση επτά δεικτών για την εκπαίδευση. Τρεις από τους δείκτες αυτούς, αφορούν την ΕΕΚ, τη Μαθητεία, την εκπαίδευση ενηλίκων και την τριτοβάθμια εκπαίδευση (The European Education Area and the 2030 Strategic Framework for Education and Training, 2021).

Συγκεκριμένα, οι τρεις αυτοί δείκτες είναι οι παρακάτω:

- μέχρι το 2025, τουλάχιστον το 60% των μαθητών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να συμμετέχει στη Μαθητεία (μάθηση που βασίζεται στην εργασία),

- μέχρι το 2025, τουλάχιστον το 47% των ενηλίκων ηλικίας 25-64 θα πρέπει να συμμετέχει στη μάθηση τους προηγούμενους 12 μήνες. Στη συνέχεια, όμως, στην Κοινωνική Σύνοδο Κορυφής του Πόρτο (Porto Social Summit), που ακολούθησε στις 7-8 Μαΐου 2021, επιλέχθηκε η εκπαίδευση ενηλίκων ως ένας από τους τρεις κύριους δείκτες που πρέπει να επιτευχθούν σε ολόκληρη την Ευρώπη έως το 2030 και ορίστηκε στο 60% το ποσοστό ενηλίκων οι οποίοι θα πρέπει να παρακολουθούν ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο κάθε χρόνο (Porto Social Summit: All Partners Commit to Commit to 2030 Social Targets, 2021).
- μέχρι το 2030, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να είναι τουλάχιστον 45% .

Επίσης, ένας πολύ σημαντικός δείκτης που έχει σχέση με την απασχόληση, την αξιοπρεπή εργασία και την επιχειρηματικότητα (όπως αναφέρεται και στον υποστόχο 4.4) είναι:

- Τουλάχιστον το 78% των ανθρώπων ηλικίας 20-64 θα έπρεπε να είναι εργαζόμενοι (“Porto Social Summit: All Partners Commit to 2030 Social Targets,” 2021).

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα ποσοστά για την ΕΕΚ και τη ΔΒΜ στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

1.1 Μεταλυκειακό έτος – τάξη Μαθητείας

Ο πίνακας 1.1 περιέχει τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων του «Μεταλυκειακού έτους- τάξη Μαθητείας» των ΕΠΑ.Λ. για τα σχολικά έτη 2016-2017 μέχρι και σήμερα (Κοτσιφάκης, 2021) καθώς και τον πραγματικό αριθμό των ατόμων που πραγματοποίησαν Μαθητεία (Οι Ειδικότητες του Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ, 2019) .

Πίνακας 1.1 Αριθμός προσφερόμενων θέσεων Μαθητείας και πραγματικός αριθμός ατόμων που πραγματοποίησαν Μαθητεία

Σχολικό Έτος	Αριθμός Προσφερόμενων Θέσεων Μαθητείας	Ο αριθμός των ατόμων που πραγματοποίησαν Μαθητεία
2016-2017	7842	1118
2017-2018	8819	3089
2018-2019	10490	3706
2019-2020	7808	*
2020-2021	Δεν πραγματοποιήθηκε λόγω πανδημίας	-
2021-2022	4500	*
2022-2022	>5000	*

*δε βρέθηκαν στοιχεία

Από τον πίνακα 1.1 προκύπτει, δυστυχώς, ότι ο αριθμός των ατόμων που πραγματοποιούν Μαθητεία είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αριθμό των προσφερόμενων θέσεων οι οποίες, συν τοις άλλοις, εμφανίζουν πτωτική τάση.

1.2 Συμμετοχή ενηλίκων στη μάθηση 12 μήνες πριν

Στους πίνακα 1.2 παρατίθενται τα ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2011 και το 2016, ενώ στον πίνακα 1.3 τα ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2016, χωρίς την εκπαίδευση που έχει σχέση με την εργασία (excl. GOJT) ή μόνο για την εκπαίδευση που έχει σχέση με την εργασία (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.2 Ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2011 και το 2016

Πίνακας 1.3 Ποσοστά συμμετοχής ενηλίκων (25-64 ετών) στη μάθηση 12 μήνες πριν το 2016, εκτός εργασίας ή μόνο σε σχέση με την εργασία

Πίνακας 1.2	2011	2016	Πίνακας 1.3	Εκπαίδευση Ενηλίκων εκτός εργασίας	Σε σχέση με την εργασία
EU27	40,9	44,4	EU27	37,9	6,5
NL	59,3	64,1	SE	58,8	5,0
SE	71,8	63,8	NL	57,1	7,0
AT	48,2	59,9	AT	55,3	4,6
HU	41,1	55,7	HU	54,8	0,9
FI	55,7	54,1	FI	51,4	2,7
IE	24,4	53,9	DK	50,4	0,0
DE	50,2	52,0	FR	48,4	2,9
FR	50,5	51,3	DE	46,4	5,6
DK	58,5	50,4	IE	46	7,9
CY	42,3	48,1	CY	44,8	3,3
LU	70,1	48,1	LU	42,6	5,5
LV	32,3	47,5	SK	42,6	3,5
SI	36,2	46,1	SI	40,3	5,8
CZ	37,1	46,1	BE	39,4	5,8
SK	41,6	46,1	LV	39	8,5
PT	44,4	46,1	PT	38	8,1
BE	37,7	45,2	EE	33,9	10,1
EE	49,9	44,0	IT	33,9	7,6
ES	37,7	43,4	MT	32,8	3,5
IT	35,6	41,5	ES	30,4	13,0
MT	35,9	36,3	HR	26,9	4,9
HR	:	31,8	LT	25	2,9
LT	28,5	27,9	CZ	22,8	23,3
PL	24,2	25,5	PL	20,9	4,6
BG	26,0	24,6	EL	16	0,7
EL	11,7	16,7	BG	11,8	12,8
RO	8,0	7,0	RO	5,8	1,2

Η Ελλάδα βρίσκεται μεταξύ των τελευταίων χωρών και στους δύο πίνακες όσον αφορά τα ποσοστά συμμετοχής στη μάθηση 12 μήνες πριν. Ο στόχος που πρέπει να επιτευχθεί είναι τουλάχιστον το 47% μέχρι το 2025 και το 60% μέχρι το 2030, σύμφωνα με την Κοινωνική Σύνοδο Κορυφής του Πόρτο (Porto Social Summit).

1.3 Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στον πίνακα 1.4 παρατίθενται τα ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με το φύλο το 2019, ενώ στον πίνακα 1.5 τα ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων 30-34 χρονών σε σχέση με την περιοχή (πόλεις, κομοπόλεις και χωριά) το 2019 (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.4 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με το φύλο (2019)

Πίνακας 1.5 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με την περιοχή (2019)

Πίνακας 1.4	Ανδρες	Γυναίκες	Σύν.	Πίνακας 1.5			
				Πόλεις	Κωμ/πόλεις	Χωριά	Σύν
RO	22,20	29,80	25,80	46,50	19,00	8,10	25,80
IT	21,60	33,80	27,60	36,50	24,20	21,50	27,60
BG	26,40	39,00	32,50	46,60	22,90	11,20	32,50
HR	24,70	41,80	33,10	49,70	27,20	22,60	33,10
HU	27,20	39,80	33,40	51,80	28,40	17,20	33,40
CZ	29,50	41,00	35,10	49,00	30,60	24,50	35,10
DE	35,10	35,90	35,50	44,80	29,30	26,00	35,50
PT	29,70	42,50	36,20	42,30	35,20	23,20	36,20
MT	31,20	45,50	37,80	34,20	40,30	58,80	37,80
SK	32,20	48,30	40,10	64,10	35,70	28,60	40,10
EU27	35,10	45,60	40,30	51,20	34,00	29,10	40,30
AT	39,30	45,60	42,40	51,00	38,50	35,80	42,40
EL	36,70	49,30	43,10	53,20	43,60	25,00	43,10
ES	38,50	50,80	44,70	51,20	37,10	34,00	44,70
SI	34,50	57,10	44,90	53,90	46,60	39,30	44,90
LV	35,00	57,00	45,70	53,10	46,00	33,80	45,70
EE	33,50	60,00	46,20	57,70	33,10	34,00	46,20
PL	37,20	56,40	46,60	62,80	41,40	32,50	46,60
FI	38,60	56,60	47,30	57,80	39,40	33,10	47,30
BE	39,80	55,20	47,50	50,10	45,70	46,60	47,50
FR	42,40	52,30	47,50	55,30	43,90	38,30	47,50
DK	41,20	57,10	49,00	65,70	41,50	32,00	49,00
NL	47,60	55,20	51,40	57,40	42,20	36,90	51,40
SE	45,50	59,90	52,50	64,50	45,20	39,40	52,50
IE	50,80	59,70	55,40	63,90	49,90	48,10	55,40
LU	54,50	57,90	56,20	85,70	46,60	44,50	56,20
LT	46,90	69,50	57,80	72,20	45,20	40,90	57,80
CY	49,00	68,20	58,80	65,80	55,40	42,90	58,80

Η Ελλάδα με το συνολικό 43,1% είναι πολύ κοντά στον στόχο του 45% για το 2030. Οι γυναίκες έχουν πετύχει τη συμμετοχή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ποσοστό 49,3%, ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο του στόχου. Όπως είναι φανερό, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης, ανεξαιρέτως, οι γυναίκες εμφανίζουν ποσοστά πολύ μεγαλύτερα από αυτά των ανδρών.

Παρόλα αυτά, οι γυναίκες εξακολουθούν να αμείβονται λιγότερο από τους άνδρες. Για τον λόγο αυτό, το Συμβούλιο της ΕΕ επεσήμανε την ανάγκη γεφύρωσης των μισθολογικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών που αποτελεί έναν από τους στόχους του ευρωπαϊκού κοινωνικού πυλώνα για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

Οι υπουργοί διερεύνησαν τρόπους για τη βελτίωση της διαφάνειας των αμοιβών σε όλη την ΕΕ και αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τα εθνικά μέτρα τα οποία έχουν αποδειχθεί πιο αποτελεσματικά για τη μείωση του οριζόντιου και κάθετου διαχωρισμού των φύλων στην αγορά εργασίας (Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας Και Καταναλωτών, 2018).

Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τίτλο «Μία Ένωση ισότητας. Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025» τονίζει τη σημασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για γυναίκες και άνδρες ώστε να εξασφαλίζεται ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σε επαγγέλματα στα οποία κυριαρχεί το ανδρικό ή γυναικείο φύλο, με στόχο την καταπολέμηση των στερεοτύπων που αφορούν το φύλο (Education and Monitor 2020, 2020).

Όσον αφορά τον Πίνακα 1.5 είναι προφανής η υπεροχή των μεγάλων αστικών κέντρων και των πόλεων έναντι των αγροτικών περιοχών. Εξαίρεση αποτελεί μόνο η Μάλτα (MT) όπου η απόκτηση Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παρουσιάζει μεγαλύτερο ποσοστό στις αγροτικές περιοχές-χωριά.

Στον πίνακα 1.6 αναγράφονται τα ποσοστά της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με τον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 (2009-2019) (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.6 Ποσοστά Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ατόμων ηλικίας 30-34 χρονών σε σχέση με τον εθνικό στόχο της Ευρώπης 2020 (2009-2019)

Πίνακας 1.6	2019	2009	Εθνικός Στόχος Ευρώπης 2020
RO	25,80	16,80	26,70
CZ	35,10	17,50	32,00
SK	40,10	17,60	40,00
IT	27,60	19,00	26,00
HR	33,10	21,30	35,00
PT	36,20	21,30	40,00
MT	37,80	21,90	33,00
AT	42,40	23,40	38,00
HU	33,40	24,00	34,00
EL	43,10	26,60	32,00
BG	32,50	27,90	36,00
DE	35,50	29,40	42,00
LV	45,70	30,50	34,00
EU27	40,30	31,10	
SI	44,90	31,60	40,00
PL	46,60	32,80	45,00
EE	46,20	36,30	40,00
NL	51,40	38,30	40,00
DK	49,00	40,40	40,00
LT	57,80	40,40	48,70
ES	44,70	40,70	44,00
BE	47,50	42,00	47,00
FR	47,50	43,00	50,00
SE	52,50	43,90	45,00
CY	58,80	45,00	46,00
FI	47,30	45,90	42,00
LU	56,20	46,60	66,00
IE	55,40	50,40	60,00

Η Ελλάδα πέρασε κατά πολύ τον εθνικό στόχο του 32% της Ευρώπης 2020 και από το 26% που ήταν το 2009 το ποσοστό έφτασε στο 43,1% το 2019.

1.4 Απασχόληση ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως

Στον πίνακα 1.7 αναφέρονται τα ποσοστά απασχόλησης ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως από την εκπαίδευση/κατάρτιση (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.7 Ποσοστά απασχόλησης ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.7	2010	2019	Στόχος της Ευρώπης 2020
EU27	76,8	80,9	82,0
MT	92,9	93,1	82,0
NL	91,7	91,9	82,0
LU	89,5	89,4	82,0
AT	88,0	89,0	82,0
DE	86,0	92,7	82,0
SE	83,0	88,7	82,0
DK	81,8	85,1	82,0
BE	81,3	83,5	82,0
CZ	81,3	87,3	82,0
SI	80,7	86,0	82,0
PT	80,6	80,3	82,0
FI	79,7	84,4	82,0
CY	78,4	81,7	82,0
FR	77,6	75,7	82,0
PL	76,3	84,0	82,0
HU	73,8	85,6	82,0
LT	73,7	80,1	82,0
IE	72,7	84,5	82,0
HR	71,6	75,8	82,0
RO	71,2	76,1	82,0
ES	70,6	73,0	82,0
BG	69,7	80,7	82,0
SK	69,4	83,9	82,0
EE	64,5	83,3	82,0
LV	63,4	84,1	82,0
EL	58,6	59,4	82,0
IT	57,8	58,7	82,0

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 1.7 η Ελλάδα είναι δεύτερη από το τέλος μετά την Ιταλία και απέχει κατά πολύ από την επίτευξη του στόχου της απασχόλησης 82%.

Στον πίνακα 1.8 παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης αυτών που αποφοίτησαν πρόσφατα σε σχέση με τον προσανατολισμό τους (απόφοιτοι γενικής, επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης) και σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης των νέων ενηλίκων ηλικίας 20-34 ετών που δε βρίσκονται ούτε στην εκπαίδευση και ούτε στην κατάρτιση, ενώ στον πίνακα 1.9 παρουσιάζεται η μεταβολή στα ποσοστά της απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά προσανατολισμό 2014-2019 (Education and Training Monitor 2020, 2020).

Πίνακας 1.8 Ποσοστά απασχόλησης αυτών που αποφοίτησαν πρόσφατα ανά προσανατολισμό και σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης νέων ενηλίκων ηλικίας 20-34 ετών εκτός εκπαίδευσης/κατάρτισης

Πίνακας 1.9 Η μεταβολή στα ποσοστά απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων ανά προσανατολισμό 2014-2019

Πίνακας 1.8	ΜΟ Γενικής	ΜΟ Επαγ/κής	Τριτο-βάθμια	Πίνακας 1.9	ΜΟ Γενικής	ΜΟ Επαγ/κής	Τριτο-βάθμια
EU27	-14,6	1,7	7,6	EU27	5,1	6,7	5,5
EL	-15,2	-15,6	-2,3	HR		26,1	6,9
HR		-5,0	0,2	LU	-5,4	21,5	7,8
PT	-13,6	-8,5	0,8	IE	8,8	18,2	6,6
IT	-24,5	-6,2	2,1	IT	7,8	16,4	12,0
CY	-7,4	-11,0	2,7	CY	19,4	15,3	11,5
ES	-20,3	-7,9	3,3	SI		15,1	15,3
SI	-8,7	-6,9	3,6	PT	0,1	14,4	11,7
LT	-13,1	-15,4	4,9	SK	19,4	13,8	6,7
SE	-3,2	1,2	5,5	PL	10,4	11,8	6,4
LU	-14,4	11,9	6,1	ES	0,8	10,7	8,6
AT	-20,9	3,1	6,5	HU	13,1	9,9	3,8
MT	-2,2	3,0	6,8	BG	21,0	9,7	13,9
SK	10,3	8,1	6,9	EL	17,9	9,3	16,8
BE	-20,4	-4,9	7,7	RO	17,9	7,7	13,4
NL	-7,2	4,5	8,1	NL	12,0	7,0	3,9
FR	-23,0	-5,0	8,2	BE	7,7	6,9	3,5
DK	-2,5	5,1	8,3	EE	-4,0	6,6	0,8
EE	-16,3	7,3	8,6	SE	5,2	6,1	0,9
CZ	-3,3	7,6	9,0	CZ	-12,3	6,0	6,8
PL	-9,7	-1,8	9,4	FI	14,0	5,3	7,6
RO	-14,4	-10,3	9,6	DE	-0,2	4,0	1,6
HU	-7,6	7,0	10,2	DK	3,2	2,8	3,0
DE	-17,3	9,3	10,6	AT	-10,3	1,1	2,9
FI	4,5	2,0	10,7	FR	-9,6	0,4	1,4
BG	-14,7	-4,2	10,7	MT	11,3	-4,2	-1,4
IE	-10,2	-4,2	10,9	LT	3,3	-5,1	0,4
LV	-6,9	-15,5	15,5	LV	17,8	-5,9	10,6

Όπως είναι φανερό από τον Πίνακα 1.8 τα ποσοστά των νέων αποφοίτων της γενικής και της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι κατά πολύ χαμηλότερα από αυτών που δε συμμετέχουν στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση, ενώ των αποφοίτων της τριτοβάθμιας είναι λίγο μικρότερα κατά 2,3%. Στον Πίνακα 1.9 εμφανίζεται σημαντική αύξηση στα ποσοστά απασχόλησης όλων των αποφοίτων, ιδιαιτέρως της γενικής και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Οι Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις

Για να μπορέσει να φτάσει στα επιθυμητά ποσοστά και να ικανοποιήσει τους στόχους της «Ευρώπης 2030», η Ελλάδα υλοποίησε μια σειρά από μεταρρυθμίσεις.

Πολλές από αυτές τις μεταρρυθμίσεις αφορούν την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EEK) αφού έχει γίνει προφανές ότι η EEK προετοιμάζει τους ανθρώπους για εργασία και αναπτύσσει τις δεξιότητες των πολιτών ώστε να παραμένουν απασχολήσιμοι και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της οικονομίας. Υποστηρίζει την προσωπική ανάπτυξη των πολιτών και ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά. Η EEK ενισχύει την επιχειρηματική απόδοση, την ανταγωνιστικότητα, την έρευνα και την καινοτομία.

Τα συστήματα EEK στην Ευρώπη βασίζονται σε ένα καλά ανεπτυγμένο δίκτυο ενδιαφερόμενων φορέων. Αυτά τα δίκτυα διοικούνται με τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων, όπως οι εργοδότες και τα συνδικάτα, και σε διάφορα όργανα, για παράδειγμα επιμελητήρια, επιτροπές και συμβούλια.

Η EEK διακρίνεται στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Α-EEK) και στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Σ-EEK).

Η Α-EEK διεξάγεται συνήθως στο ανώτερο δευτεροβάθμιο και μεταλυκειακό επίπεδο πριν οι μαθητές ξεκινήσουν την επαγγελματική ζωή. Πραγματοποιείται είτε σε σχολικό περιβάλλον (κυρίως στην τάξη), είτε σε εργασιακό περιβάλλον, όπως κέντρα κατάρτισης και εταιρείες.

Η συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Σ-ΕΕΚ) λαμβάνει χώρα μετά την Α-ΕΕΚ ή μετά την έναρξη της επαγγελματικής ζωής. Στοχεύει στην αναβάθμιση της γνώσης με στόχο να βοηθήσει τους πολίτες να αποκτήσουν νέες δεξιότητες και να επανεκπαιδευτούν καθώς και να υποστηρίξουν, περαιτέρω, την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη. Βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εργασία (Vocational Education and Training Initiatives, 2021).

Τα άτομα που συμμετέχουν στη Δια Βίου Μάθηση και Εκπαίδευση Ενηλίκων επιδιώκουν:

- να ενισχύσουν τις προοπτικές απασχόλησής τους
- να αναπτυχθούν προσωπικά ή επαγγελματικά και
- να αποκτήσουν μεταβιβάσιμες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη.

Η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει στη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής καθώς προωθεί την ενεργό συμμετοχή στα κοινά. Ενισχύει, επίσης, την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των ευρωπαϊκών οικονομιών.

Επιπλέον, η ανάκαμψη από την πανδημία COVID-19 και η ψηφιακή και πράσινη μετάβαση έχουν επιταχύνει τις αλλαγές στον τρόπο που ζούμε, μαθαίνουμε και εργαζόμαστε. Οι άνθρωποι πρέπει να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους για να καλύψουν το κενό μεταξύ της εκπαίδευσης και της κατάρτισής τους και των απαιτήσεων μιας ταχέως μεταβαλλόμενης αγοράς εργασίας. Η εκπαίδευση ενηλίκων έχει αναγνωριστεί ως θέμα εστίασης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης για την περίοδο 2021-2030 (Adult Learning Initiatives, 2021).

Η ελληνική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση έχει ξεκινήσει αρκετά χρόνια πριν την «Ευρώπη 2030» με τους παρακάτω νόμους:

Σύμφωνα με το άρθρο 1 Παρ.4 του νόμου 4076/2012 τα Α.Ε.Ι., οι Σχολές και τα Τμήματα μπορούν να συγχωνεύονται, κατατέμνονται, μετονομάζονται ή να καταργούνται και να μεταβάλλεται η έδρα τους για κοινωνικούς, οικονομικούς και ακαδημαϊκούς λόγους. Ο νόμος αυτός επέτρεψε τις Συνέργειες των Πανεπιστημίων

και Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που πραγματοποιήθηκε με τον νόμο 4610/2019 ΦΕΚ 70/7-5/2019. Τα πρώην Τ.Ε.Ι. οργανώθηκαν και λειτουργούν ως Α.Ε.Ι. και βρίσκονται στο επίπεδο (ISCED 6) (Τύποι προσόντων, 2015).

Με τον νόμο 4142/2013 συνίσταται ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «Αρχή Διασφάλισης της Ποιότητας στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Α.ΔΙ.Π.Π.Δ.Ε.) και διεθνή ονομασία «Authority for Quality Assurance in Primary and Secondary Education». Η αποστολή της αρχής αυτής είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Με τον νόμο 4186/2013 άρθρο 7 Παρ. 3 θεσπίζεται στα ΕΠΑ.Λ. το Μεταλυκειακό έτος - τάξη Μαθητείας που αποτελεί «Μεταδευτεροβάθμιο Κύκλο Σπουδών». Ο νόμος 4763/2020 με το άρθρο 35 επικαιροποιεί το μεταλυκειακό έτος, το οποίο είναι προαιρετικό αλλά ύστερα από επιτυχείς εξετάσεις πιστοποίησης των αποφοίτων οδηγεί σε τίτλο επιπέδου ISCED 5 (Τύποι προσόντων, 2015). Η τελευταία εξέλιξη του νόμου περιγράφεται στο ΦΕΚ 4531/2021 – Μαθητεία.

Με τον ίδιο νόμο 4186/2013 άρθρο 7 Παρ. 4 εφαρμόζεται το πρόγραμμα «Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ.» το οποίο περιλαμβάνει εκτός των άλλων την ενισχυτική διδασκαλία, την ψυχοκοινωνική και συναισθηματική στήριξη των μαθητών, τον εξοπλισμό των ΕΠΑ.Λ. με υποδομές τηλεδιάσκεψης, τον θεσμό του συμβούλου καθηγητή και τη δικτύωση των σχολικών μονάδων. Ο νόμος αυτός συμπληρώθηκε με την Παρ.1 άρθρο 25 του νόμου 4559/2018 όταν προστέθηκε η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των ΕΠΑ.Λ. και τα σχέδια δράσης που προάγουν την καινοτομία και τη δημιουργικότητα και συνδέονται ενδεικτικά με τις επιστήμες, την τεχνολογία, τον πολιτισμό και την επιχειρηματικότητα. Η «Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ.» είναι ένα πρόγραμμα που επρόκειτο να τελειώσει τον Ιούνιο του 2022, παρόλα αυτά, παρατάθηκε και για το σχολικό έτος 2022-23.

Με τον παραπάνω νόμο 4186/2013 άρθρο 25 Παρ.1 καθιερώνονται, επίσης, και οι τίτλοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επιπέδων 3, 4 και 5 (ISCED 3,4,5), οι οποίοι συμπληρώθηκαν με τον νόμο 4763/2020. Ο νόμος 4763/2020 κατά κύριο λόγο αφορά το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και

Διά Βίου Μάθησης. Στο άρθρο 1 του νόμου 4763/2020 καθιερώνεται το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.). Το Ε.Σ.Ε.Ε.Κ. αναπτύσσεται στα επίπεδα τρία (3), τέσσερα (4) και πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων κατ'αντιστοιχία με εκείνα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (ISCED) (Τύποι προσόντων, 2015). Ειδικότερα, στο επίπεδο τρία (3) εντάσσονται οι Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης (Ε.Σ.Κ.) και οι Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) Μαθητείας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), στο επίπεδο τέσσερα (4) τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και τα Λύκεια των Ενιαίων Ειδικών Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ.) και στο επίπεδο πέντε (5) τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) και το Μεταλυκειακό έτος- τάξη Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. Στα άρθρα 9 έως 13 του ίδιου νόμου αναφέρεται ο τρόπος και ο σκοπός απόκτησης της μεταγυμνασιακής επαγγελματικής εκπαίδευσης επιπέδου 3. Η αναβάθμιση των βασικών δεξιοτήτων των κατόχων υποχρεωτικής εκπαίδευσης έχει ως στόχο τη διασφάλιση ένταξης στην αγορά εργασίας των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Παράλληλα, στο άρθρο 14 αναφέρονται οι τίτλοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα επαγγελματικά δικαιώματα με Τροποποίηση του άρθρου 25 του νόμου 4186/2013.

Με τον νόμο 4348/2015 ΦΕΚ Α' 156/26.11.2015 άρθρο 359 γίνεται μεταξύ άλλων αναφορά στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως και στη βελτίωση της ποιότητας, της καταλληλότητας και της πρόσβασης σε όλη την κλίμακα της εκπαίδευσης - από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, γίνεται αναφορά στην προώθηση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά τρόπο που συνάδει με την ατζέντα της ΕΕ για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και με τη Διαδικασία της Μπολόνια. Η Διαδικασία της Μπολόνια είναι ένας μηχανισμός που προωθεί την διακυβερνητική συνεργασία μεταξύ 48 Ευρωπαϊκών χωρών στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι κύριοι στόχοι της Διακήρυξης της Μπολόνια είναι η αύξηση της κινητικότητας, της διασυνοριακής ακαδημαϊκής συνεργασίας και της αμοιβαίας αναγνώρισης των περιόδων σπουδών και των επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ανώτερης Εκπαίδευσης σε παγκόσμια κλίμακα (“Σχέδιο Συμπερασμάτων

του Συμβουλίου για την Παγκόσμια Διάσταση της Ευρωπαϊκής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης,” 2014).

Στον νόμο 4763/2020 άρθρο 26 γίνεται αναφορά στον τρόπο με τον οποίο οι καταρτιζόμενοι στα δημόσια και στα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. μπορούν στο πλαίσιο προγραμμάτων της ΕΕ στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, να πραγματοποιούν μέρος της θεωρητικής ή και της εργαστηριακής κατάρτισής τους σε πιστοποιημένους φορείς κατάρτισης αντίστοιχου επιπέδου που εδρεύουν σε κράτη μέλη της ΕΕ. Οι καταρτιζόμενοι παρακολουθούν ειδικότητες αντίστοιχες με αυτές οι οποίες παρέχονται στο Ι.Ε.Κ. προέλευσής τους και λαμβάνουν τις πιστωτικές μονάδες που αποδίδονται σύμφωνα με τους Οδηγούς Κατάρτισης, οι οποίοι έχουν πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή του κράτους υποδοχής.

Με το ΦΕΚ 513/Β/29-2-2016 επιτεύχθηκε η χορήγηση αντιστοιχίας επαγγελματικών δικαιωμάτων των κατόχων τίτλων ειδικοτήτων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με τα αντίστοιχα επαγγελματικά δικαιώματα κατόχων αντίστοιχων τίτλων ειδικοτήτων προϋφιστάμενων αντίστοιχων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ. και Ο.Α.Ε.Δ.).

Σύμφωνα με τον νόμο 4485/2017 ΦΕΚ Α 114/4-8-2017 άρθρο 1 Παρ.3. με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου του οικείου Ιδρύματος και γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Εκπαίδευσης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (Ε.Σ.ΕΚ.Α.Α.Δ.) και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί να οργανώνονται στα Α.Ε.Ι. διετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης για απόφοιτους των Επαγγελματικών Λυκείων (ΕΠΑ.Λ.), τα οποία παρέχουν διπλώματα επιπέδου 5 του Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Με το άρθρο 2 του νόμου 4763/2020 αποσαφηνίζονται, μεταξύ άλλων, οι όροι: Αρχική/Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση, Αναβάθμιση Δεξιοτήτων, Προσόν, Ευρωπαϊκό/Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων, Μαθησιακά Αποτελέσματα, Γνώσεις/ Δεξιότητες/Ικανότητες, Πιστοποίηση/Αναγνώριση Μαθησιακών Αποτελεσμάτων, Τυπική/Μη τυπική Μάθηση.

Στο άρθρο 5 του νόμου 4763/2020 ορίζεται το Κεντρικό Συμβούλιο ΕΕΚ. (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ..) και ο τρόπος διασύνδεσης της ΕΕΚ. με την παραγωγή και την αγορά εργασίας. Με το άρθρο 6 του ίδιου νόμου 4763/2020 συνίσταται τουλάχιστον ένα δωδεκαμελές Συμβούλιο Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.) σε κάθε περιφέρεια της χώρας. Τα μέλη της Σ.Σ.Π.Α.Ε. ανιχνεύουν τις τοπικές ανάγκες της περιφέρειας σε θέματα ΕΕΚ. και ΔΒΜ και υποβάλουν εισηγήσεις στο Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) για την ικανοποίησή τους. Επίσης, υποβάλουν εισηγήσεις για τους τομείς, τις ειδικότητες, τα ειδικά μαθήματα, τα προγράμματα και τις δραστηριότητες που πρέπει να λειτουργήσουν στα Ι.Ε.Κ., στο Μεταλκειακό έτος- τάξη Μαθητείας, στα ΕΠΑ.Λ., στις Ε.Σ.Κ. και στις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. της περιφέρειάς τους. Υποβάλουν προτάσεις στο Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.. για τη διαμόρφωση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων επιχειρηματικότητας και καινοτομίας, καθώς και εισηγήσεις για διεξαγωγή μελετών για θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης που αφορούν την περιφέρειά τους. Επιπλέον, επικοινωνούν ενημερώνουν και κινητοποιούν τις τοπικές επιχειρήσεις για την πρακτική άσκηση ή Μαθητεία των καταρτιζομένων στα επίπεδα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τρία (3) και πέντε (5), με βάση τις κατευθύνσεις του Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.. Η αυξημένη ελευθερία, οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας, η κατάρτιση ενδοϋπηρεσιακών εκπαιδευτικών στα Πρότυπα ΕΠΑΛ καθώς και η συνεχής παρακολούθηση, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση αναμένεται να συμβάλλουν στην αναβάθμιση της ΕΕΚ στην Ελλάδα. Η εφαρμογή αυτού του προγράμματος υποστηρίζεται από σημαντική χρηματοδότηση από την ΕΕ (Greece: Innovation in Upper Secondary VET Programmes, 2022) .

Τα άρθρα 22 έως 32 του νόμου 4763/2020 αποσαφηνίζουν τη λειτουργία των Ι.Ε.Κ. δημόσιων ή ιδιωτικών, τυπικών, Πειραματικών ή Θεματικών καθώς και τη διαδικασία χορήγησης Πιστοποιητικού Επάρκειας σε επαγγελματίες οι οποίοι παρακολούθησαν σε Κέντρα Δια Βίου Μάθησης πρόγραμμα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης συμβατό με το εκάστοτε ισχύον επαγγελματικό περίγραμμα προκειμένου να εκσυγχρονίσουν ή να αναβαθμίσουν τις γνώσεις, τις ικανότητες και τις δεξιότητες του επαγγέλματος και μετά από επιτυχή συμμετοχή σε εξετάσεις πιστοποίησης που διενεργούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης

Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) ή υπό την εποπτεία.

Το κεφάλαιο Δ' (άρθρα 16 έως 21) αφορά τα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια ενώ το κεφάλαιο Ε' (άρθρα 22 έως 34) αφορά τη Μεταδευτεροβάθμια Επαγγελματική Κατάρτιση και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) καθώς και τα νεοϊδρυθέντα Πειραματικά και Θεματικά Ι.Ε.Κ. Οργάνωση και λειτουργία τμημάτων μπορούν να πραγματοποιηθούν και σε ξένες γλώσσες που απευθύνονται σε αλλοδαπούς πολίτες εντός ή και εκτός ΕΕ άρθρο 26.

Το κεφάλαιο Ζ' αφορά τους οδηγούς κατάρτισης των Ε.Σ.Κ., ΕΠΑ.Σ., Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. και Ι.Ε.Κ. καθώς και την πιστοποίηση των αποφοίτων. Στο άρθρο 43 αναφέρεται ο τρόπος με τον οποίο μπορεί να έχει ένας, από τους παραπάνω αποφοίτους, πρόσβαση στο Επίπεδο 6 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Η επιλογή των υποψήφιων για κατάταξη αποφοίτων Ι.Ε.Κ. και Μεταλυκειακού έτους - Τάξης Μαθητείας γίνεται αποκλειστικά με κατατακτήριες εξετάσεις, που διενεργούνται με την επιμέλεια του Α.Ε.Ι. κατά τον ίδιο χρόνο και τόπο με τις κατατακτήριες εξετάσεις του άρθρου 15 του νόμου 3404/2005 (Α' 260) «Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις», όπως ισχύει, και αφορούν εξέταση με θέματα ανάπτυξης σε τρία (3) μαθήματα του προγράμματος σπουδών του Τμήματος/ Μονοτμηματικής Σχολής υποδοχής.

Στο κεφάλαιο Η' υπάρχει εκτενής αντιστοίχιση Επιπέδων του Πλαισίου με τα Επίπεδα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Επαγγελματικών Προσόντων (ΕΠΕΠ) καθώς και ρυθμίσεις για τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. όπως για παράδειγμα, η διεξαγωγή των εξετάσεων πιστοποίησης προσόντων αποφοίτων φορέων μη τυπικής και άτυπης μάθησης.

Στο Κεφάλαιο Θ' αναφέρεται ό,τι έχει σχέση με την ίδρυση και τη λειτουργία των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.)

Το ΜΕΡΟΣ Β' αφορά τις οργανωτικές διατάξεις της Γενικής Γραμματείας ΕΕΚ και ΔΒΜ και Νεολαίας (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.).

Με απόφαση του ΥΠΑΙΘ και σύμφωνα με το άρθρο 105 του νόμου 4763/2020 ορίζεται τουλάχιστον ένας συντονιστής (εθνικός εκπρόσωπος) με τον αναπληρωτή του, ο οποίος ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη-μέλη και την Επιτροπή. Ο συντονιστής ή οι συντονιστές που ορίζονται αναλαμβάνουν μεταξύ των καθηκόντων τους να προωθούν την ομοίμορφη εφαρμογή της οδηγίας 2005/36/ΕΚ η οποία αφορά την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων (“ΟΔΗΓΙΑ 2005/36/ΕΚ Σχετικά με την Αναγνώριση των Επαγγελματικών Προσόντων,” 2014)

Το ΜΕΡΟΣ Γ΄ του νόμου 4763/2020 περιλαμβάνει διατάξεις για την ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του συμβούλου της 28^{ης} Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελμάτων (“ΟΔΗΓΙΑ ΕΕ 2018/958 ΤΟΥ ΕΚ Σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας,” 2018).

Με το ΦΕΚ 1315/τ.Β΄/5-4-2021, εγκρίθηκαν οι πρώτοι είκοσι (20) νέοι Οδηγοί Κατάρτισης Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι.Ε.Κ. με τις νέες ειδικότητες, οι οποίες στοχεύουν να καλύψουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Οι παραπάνω μεταρρυθμίσεις έχουν ως στόχο να συμβάλουν στη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, στη βελτίωση της ΕΕΚ και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στην ενίσχυση της αξιοπρεπούς εργασίας και επιχειρηματικότητας. Παρόλα αυτά, η Ελλάδα εμφανίζει τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων μεταξύ των χωρών-μελών της ΕΕ (51,4% τον Μάρτιο του 2016). Ένας λόγος για αυτά τα υψηλά ποσοστά ανεργίας είναι η αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων που διαθέτουν οι εργαζόμενοι και εκείνων που αναζητούν οι εργοδότες. Ενώ η οικονομική κρίση οδήγησε σε χαμηλή ανάπτυξη και υψηλή ανεργία, μια σημαντική έλλειψη δεξιοτήτων επιδείνωσε περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα. Το 33% των εργοδοτών στην Ελλάδα που αφήνουν συχνά κενές θέσεις εργασίας είναι επειδή δεν μπορούν να βρουν τις δεξιότητες που χρειάζονται (Mourshed et al., n.d.).

Ένας θεσμός που θα μπορούσε να είναι μέρος της λύσης είναι η αύξηση των ποσοστών συμμετοχής στη Μαθητεία. Στην Ελλάδα όπως και στις περισσότερες χώρες

της ΕΕ, η Μαθητεία θεωρείται σημαντικό μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς συνδέει τους μαθητές με την αγορά εργασίας (Team, 2020).

Με τη Μαθητεία οι νέοι που δεν επιλέγουν να ακολουθήσουν πανεπιστημιακό πτυχίο μπορούν να αποκτήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται περισσότερο οι εργοδότες. Η Μαθητεία βοηθάει στη μείωση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων ανταποκρινόμενοι στις αλλαγές της αγοράς εργασίας. Οι μαθητευόμενοι λαμβάνουν πιστοποίηση (επιπέδου ISCED 5) ύστερα από εξετάσεις για το σύνολο των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους η οποία ισχύει σε όλους τους χώρους εργασίας. Μπορεί, επίσης, να οδηγήσει σε προσφορά εργασίας από την εταιρεία όπου ολοκληρώθηκε η εκπαίδευση.

Μέρος Β΄

3. Ποσοτική Έρευνα

3.1 Σκοπός της έρευνας

Η Μαθητεία στην Ελλάδα ουσιαστικά αποτελεί εφαρμογή του δυϊκού συστήματος της Γερμανίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Το σύστημα ονομάζεται δυϊκό γιατί η εκπαίδευση λαμβάνει χώρα σε 2 μέρη: στον χώρο εργασίας και στα ΕΠΑ.Λ. ή τις ΕΠΑ.Σ.

Σύμφωνα με τη Σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ, της 15^{ης} Μαρτίου 2018, «Σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα Μαθητείας» ως **Μαθητεία** ορίζεται ένα πρόγραμμα της τυπικής ΕΕΚ, το οποίο:

α) συνδυάζει μάθηση σε ιδρύματα ΕΕΚ με μάθηση βασισμένη στην εργασία, σε εταιρείες ή άλλους χώρους εργασίας,

- β) οδηγεί σε εθνικά αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα,
- γ) βασίζεται σε συμφωνία μεταξύ του μαθητευόμενου, του εργοδότη και του ιδρύματος ΕΕΚ, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών,
- δ) παρέχει αμοιβή στον μαθητευόμενο/η για την κατάρτιση στην επιχείρηση (“EUR-Lex - 32018H0502(01) - EN - EUR-Lex,” 2018).

Σκοπός της έρευνας είναι η μελέτη και αξιολόγηση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» των ΕΠΑ.Λ. από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς που την υλοποιούν μετά από 5 χρόνια εφαρμογής (αν εξαιρέσουμε το σχολικό έτος 2020-21 που δεν υλοποιήθηκε λόγω COVID-19).

3.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα

- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις διαδικασίες και τη διάρκεια του «Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας», το Πρόγραμμα Σπουδών, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα καθώς και τους στόχους, τις ενδεικτικές δραστηριότητες και τα οφέλη για τους/τις μαθητευόμενους/ες;
- Κατά πόσο οι απόψεις των εκπαιδευτικών που έχουν υλοποιήσει Μαθητεία διαφοροποιούνται σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, τις επιπλέον σπουδές, τις γνώσεις ηλεκτρονικών υπολογιστών, τα έτη υλοποίησης Μαθητείας και τον τομέα σπουδών.

3.2 Μέθοδος

3.2.1 Δείγμα

Το δείγμα μας (Πίνακας 3.1) αποτελείται από 107 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι έχουν υλοποιήσει Μαθητεία για ένα έτος ή και περισσότερα.

Πίνακας 3.1 Δημογραφικά στοιχεία δείγματος της ποσοτικής έρευνας (N=107)

	Κατηγορίες	N	Ποσοστά
Φύλο	Γυναίκες	57	53,3%
	Άντρες	50	46,7%
Ηλικία	κάτω των 30 ετών	1	0,9%
	30-39	4	3,7%
	40-49	34	31,8%
	50-59	61	57%
	60 ετών και άνω	7	6,5%
Εκπαιδευτική Προϋπηρεσία	έως 5 έτη	11	10,3%
	6-10	5	4,7%
	11-15	14	13,1%
	16-20	24	22,4%
	21-25	38	35,5%
	26-30	9	8,4%
	31 και άνω	6	5,6%
Τομέας	Γεωπονίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος	5	4,7%
	Υγείας, Πρόνοιας και Ευεξίας	36	33,6%
	Μηχανολογίας	30	28%
	Ηλεκτρολογίας, Ηλεκτρονικής και Αυτοματισμού	13	12,2%
	Πληροφορικής	13	12,2%
	Διοίκησης και Οικονομίας	10	9,3%
Ανώτατο επίπεδο σπουδών	Απολυτήριο Λυκείου	7	6,5%
	ΑΕΙ/ΤΕΙ	55	51,4%
	Μεταπτυχιακό	43	40,2%
	Διδακτορικό	2	1,9%
Γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών	Βασικές Γνώσεις	26	24,3%
	Επιπέδου Β1	36	33,6%
	Επιπέδου Β2 και άνω	45	42,1%
Έτη υλοποίησης της Μαθητείας	1	32	29,9%
	2	23	21,5%
	3	27	25,2%
	4	17	15,9%
	5	8	7,5%

3.2.2 Ερευνητικό Εργαλείο

Για τους σκοπούς της έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα εργαλείο μέτρησης, το οποίο είναι ένα εκ των τριών δομημένων ερωτηματολογίων του ΙΕΠ που χρησιμοποιήθηκαν στην «Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης». Η συγγραφική-ερευνητική ομάδα του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου αποτελείτο από τους: Κακαρά Αλεξάνδρα, Κουταλίδη Σοφία, Μαυρικάκης Ευάγγελος, Νέλλα Αθηνά, Παπαθανασίου Θεοδώρα, Παρίσης Βασίλειος, Πιτσικάλης Σταύρος, Συρίγος Ευάγγελος, Φαράντου Ευμορφία-Δήμητρα, Φύκαρης Γεώργιος και Χατζησγουρή Βασιλική.

3.2.3 Ερωτηματολόγιο Έκθεσης αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας

Το Ερωτηματολόγιο Έκθεσης αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας απευθυνόταν τόσο σε μαθητευόμενους/ες, όσο και σε εκπαιδευτικούς αλλά και σε εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης. Στη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκε μόνο το ερωτηματολόγιο για εκπαιδευτικούς επειδή το δείγμα ήταν ευκολίας και η επαφή με τους πρώην μαθητευόμενους και τους εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης πολύ δύσκολη (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α). Υπάρχουν τέσσερις προτάσεις αυτοαναφοράς και όλες οι υπόλοιπες είναι ετερο-αναφοράς οι οποίες χωρίζονται σε έξι ενότητες. Στην πρώτη ενότητα βρίσκονται τα δημογραφικά στοιχεία και μία ερώτηση ανοιχτού τύπου που διερευνά τους λόγους που οι εκπαιδευτικοί ανέλαβαν τη Μαθητεία. Στη δεύτερη ενότητα οι προτάσεις αφορούν τη διαδικασία και τη διάρκεια της Μαθητείας (ΕΔΔ: προτάσεις 1,2,3,4 και 5 π.χ. «Η ενημέρωση που είχατε για τις διαδικασίες υλοποίησης του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας ήταν επαρκής»). Η τρίτη αφορά το Πρόγραμμα Σπουδών και αποτελείται από 17 προτάσεις (ΕΠΣ: προτάσεις 6 έως 22 π.χ. «Το Πρόγραμμα Σπουδών αναβαθμίζει τις γνώσεις/δεξιότητες/ικανότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των τριών τάξεων του ΕΠΑ.Λ.»). Η τέταρτη ενότητα

αφορά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (ΠΜΑ: προτάσεις 23, 24, 25 και 26 π.χ. «Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα/στόχοι καλύπτουν επαρκώς το εργασιακό προφίλ των αποφοίτων») ενώ η πέμπτη ενότητα αφορά την αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών ως προς τις ενδεικτικές δραστηριότητες (ΠΣΔ: προτάσεις 27, 28, 29, 30, 31 και 32 π.χ. «Οι ενδεικτικές δραστηριότητες είναι προσανατολισμένες προς την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων/στόχων»). Η έκτη ενότητα αφορά τα οφέλη του Μεταλυκειακού έτους (ΟΜΕ: προτάσεις 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39 και 40 π.χ. «Η υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας» ενίσχυσε τον προβληματισμό των μαθητευομένων ως προς τα ζητήματα εργασίας»). Τέλος, υπάρχει και η ανοιχτού τύπου, προαιρετική ερώτηση 41 για τυχόν σχόλια.

Οι συμμετέχοντες απαντούν σε κάθε δήλωση/πρόταση με πενταβάθμια διαβάθμιση Likert με αριθμητική κωδικοποίηση 1,2,3,4,5 και αντίστοιχες λεκτικές επιλογές «διαφωνώ απόλυτα», «διαφωνώ», «ούτε διαφωνώ, ούτε συμφωνώ», «συμφωνώ» και «συμφωνώ απόλυτα» .

3.2.4 Διαδικασία συλλογής δεδομένων και επεξεργασία

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων υλοποιήθηκε με την αποστολή των ερωτηματολογίων σε ηλεκτρονική μορφή (google forms), μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Η συμμετοχή του δείγματος στην έρευνα ήταν εθελοντική και ανώνυμη. Ο απαιτούμενος χρόνος συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν περίπου 10 λεπτά. Ερωτηματολόγια στάλθηκαν στα περισσότερα ΕΠΑ.Λ. της χώρας (ημερήσια και εσπερινά) και από αυτά απαντήθηκαν 107. Τα 107 ερωτηματολόγια μπορεί να θεωρηθεί ένας αρκετά ικανοποιητικός αριθμός αν λάβουμε υπόψη μας ότι στην «Έκθεση αποτίμησης του ΙΕΠ για την Α' φάση του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας» απάντησαν 74 εκπαιδευτικοί, συν το γεγονός ότι δεν υλοποιούν Μαθητεία όλα τα ΕΠΑ.Λ. της Ελλάδας.

Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων καταχωρήθηκαν αυτόματα σε φύλλο excel και αφού έλαβαν οι μεταβλητές τις κατάλληλες τιμές, έγινε εισαγωγή των κωδικοποιημένων δεδομένων στο πρόγραμμα στατιστικής JAMOVI (Ver. 2.2.5.0) και ακολούθησε η επεξεργασία τους. Δεν χρησιμοποιήθηκε έντυπο ερωτηματολόγιο.

3.2 Αποτελέσματα

3.3.1 Έλεγχος αξιοπιστίας των ερευνητικών εργαλείων

Για τον έλεγχο αξιοπιστίας εσωτερικής συνοχής της κλίμακας χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής αξιοπιστίας ή αλλιώς ο δείκτης α του Cronbach.

Πίνακας 3.2 Μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και δείκτης αξιοπιστίας της κλίμακας Μαθητείας και των υποκλιμάκων των ερωτηματολογίων.

	Μ.Ο. (μέγιστη τιμή 5)	ΤΑ	α Cronbach
Μαθητεία	3,66	,62	,97
Προτάσεις Διαδικασίας και Διάρκειας (ΕΔΔ)	3,66	,66	,66
Προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών (ΕΠΣ)	3,61	,73	,96
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ)	3,46	,72	,83
Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες (ΠΣΔ)	3,41	,80	,92
Οφέλη Μεταλκειακού Έτους (ΟΜΕ)	4,08	,58	,86

Το α του Cronbach (Πίνακας 3.2) για τις υποκλίμακες Προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών (ΕΠΣ), Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ), Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες (ΠΣΔ) και Οφέλη Μεταλκειακού Έτους (ΟΜΕ) είναι 0,96 , 0,83 , 0,92 και 0,86 αντίστοιχα, το οποίο δηλώνει μεγάλη εσωτερική συνάφεια. Μόνο το α του Cronbach για την υποκλίμακα Προτάσεις Διαδικασίας και Διάρκειας (ΕΔΔ) είναι 0,66 το οποίο θεωρείται λιγότερο

ικανοποιητικό, αλλά μπορεί να οφείλεται στο μικρό πλήθος των ερωτήσεων της υποκλίμακας που είναι μόνο 5. Παρόλα αυτά, η κλίμακα της Μαθητείας συνολικά έχει α του Cronbach 0,97, το οποίο θεωρείται πολύ υψηλό.

3.3.2 Το επίπεδο της Μαθητείας και των υποκλιμάκων της

Με βάση τον υπολογισμό των μέσων όρων (Μ.Ο.) και των τυπικών αποκλίσεων (Τ.Α.) (Πίνακας 3.2), όλων των υποκλιμάκων που αφορούν τις προτάσεις της Μαθητείας προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί της έρευνας δηλώνουν αρκετά υψηλό επίπεδο στα Οφέλη του Μεταλυκειακού Έτους (ΟΜΕ) (Μ.Ο.= 4,08, Τ.Α. =0,58). Όσον αφορά τη Μαθητεία στο σύνολό της οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν συμφωνία αρκετά πάνω από το μέτριο επίπεδο (Μ.Ο.=3,66, Τ.Α.= 0,62). Ειδικότερα δηλώνουν υψηλή συμφωνία στις προτάσεις Διαδικασίας και Διάρκειας (ΕΔΔ) με Μ.Ο.=3,66, Τ.Α.= 0,66 και στις προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών (ΕΠΣ) Μ.Ο.=3,61, Τ.Α.= 0,73. Πιστεύουν ότι είναι αρκετά ικανοποιητικά τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) καθώς και το Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες (ΠΣΔ) με Μ.Ο.= 3,46, Τ.Α.=0,72 και Μ.Ο.= 3,41, Τ.Α.=0,80 αντιστοίχως.

3.3.3 Η σχέση μεταξύ της Μαθητείας και των υποκλιμάκων της

Παρατηρούμε ότι οι συσχετίσεις των υποκλιμάκων μεταξύ τους αλλά και με τη Μαθητεία είναι θετικές και στατιστικά πολύ σημαντικές (Πίνακας 3.3).

Πίνακας 3.3 Συσχετίσεις των υποκλιμάκων της Μαθητείας

	Προτάσεις Διαδικασίας και Διάρκειας	Προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Οφέλη Μεταλυκειακού Έτους
Προτάσεις Διαδικασίας και Διάρκειας					
Προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών	0,486***				
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	0,554***	0,848***			
Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες	0,459***	0,867***	0,817***		
Οφέλη Μεταλυκειακού Έτους	0,420***	0,754***	0,734***	0,718***	
Μαθητεία	0,673***	0,929***	0,927***	0,913***	0,835***

*** $p < 0.001$

Στον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε υψηλή συσχέτιση των υποκλιμάκων μεταξύ τους, αλλά και με την κλίμακα Μαθητεία και το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό.

3.4 Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη Μαθητεία ως προς τα δημογραφικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά.

3.4.1 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με το Φύλο

Διενεργήθηκε έλεγχος t-test για την περιγραφική μεταβλητή φύλο με τις απόψεις για τη Μαθητεία. Δε βρέθηκε στατιστικά σημαντικό εύρημα που να διαφοροποιεί τους άντρες από τις γυναίκες.

Πίνακας 3.4 Στατιστικά Μαθητείας.

	Φύλο	N	M.O.	T.A.
Μαθητεία	Άντρας	50	3,57	0,658
	Γυναίκα	57	3,71	0,543

t(105)=-1,15 και p=0,252

Αφού η στάθμη σημαντικότητας είναι $p=0,252$ μεγαλύτερη του 0,05 δεν υπάρχει διαφοροποίηση για το φύλο στη Μαθητεία. Δηλαδή, Τα επίπεδα ανδρών και γυναικών είναι πολύ κοντά, καθώς οι άνδρες εμφανίζουν μέσο όρο $M.O.=3,57$ και οι γυναίκες μέσο όρο $M.O.=3,71$, δηλώνοντας με αυτό τον τρόπο υψηλό επίπεδο συμφωνίας με τις υποκλίμακες της Μαθητείας.

3.4.2 *Αν.Ο. Va με το Ανώτατο Επίπεδο Σπουδών, τις γνώσεις Η/Υ, τα Έτη Μαθητείας και τον Τομέα Σπουδών*

Επιχειρήθηκε One-Way An.O.Va για τις υποκλίμακες της Μαθητείας αλλά και της ίδιας της κλίμακας της Μαθητείας με το Ανώτατο Επίπεδο Σπουδών, τις γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, τα Έτη Μαθητείας και τον Τομέα για την εύρεση διαφοροποιήσεων στους M.O. μεταξύ των ομάδων αλλά το αποτέλεσμα δεν ήταν στατιστικά σημαντικό.

3.4.3 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με την Ηλικία

Για τη διαπίστωση της ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στις κατηγορίες της ηλικίας σε σχέση με όλες τις υποκατηγορίες της Μαθητείας χρησιμοποιήθηκε έλεγχος ανάλυσης της διασποράς (An.O.Va.). Στατιστικά σημαντικές διαφορές βρέθηκαν στις υποκατηγορίες Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα και Οφέλη Μεταλκειακού Έτους, όπως φαίνεται και στους παρακάτω πίνακες. (Πίνακες 3.5 και 3.6).

Πίνακας 3.5 Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα με Ηλικία.

	Ηλικία	N	M.O.	T.A.
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	30-39	5	3,35	0,487
	40-49	34	3,22	0,756
	50-59	61	3,63	0,662
	60 ετών και άνω	7	3,18	0,850

F(3, 13,2)=-2,55 και p<0,05

Βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα της Μαθητείας μεταξύ των κατηγοριών 40-49 και 50-59. Η κατηγορία με ηλικία 50-59 έτη έχει τον υψηλότερο μέσο όρο M.O.=3,63 και T.A.= 0,662.

Επειδή βρέθηκε πως οι κατηγορίες της ηλικίας διαφοροποιούνται ως προς τα Οφέλη του Μεταλκειακού Έτους και το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, διενεργήθηκε post-hoc για να βρούμε ποια κατηγορία διαφοροποιείται από τις

υπόλοιπες. Μετά από Post-Hoc (Games-Howell) βρέθηκε ότι $p < 0,05$ στην παρακάτω σύγκριση:

ομάδα 2 - ομάδα 3 διαφορά μέσου= -0,411 $p=0,049$

όπου ομάδα 2: 40-49 ετών και ομάδα 3: 50-59 ετών

Πίνακας 3.6 Οφέλη Μεταλκειακού Έτους με Ηλικία

	Ηλικία	N	M.O.	T.A.
Οφέλη Μεταλκειακού Έτους	30-39	5	3,83	0,209
	40-49	34	3,96	0,707
	50-59	61	4,19	0,486
	60 ετών και άνω	7	3,82	0,657

$F(3, 15,6)=3,82$ και $p < 0,05$

Βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ως προς τα Οφέλη του Μεταλκειακού Έτους Μαθητείας μεταξύ των κατηγοριών 30-39 και 50-59. Η κατηγορία με ηλικία 50-59 έτη έχει τον υψηλότερο μέσο όρο $M.O.= 4,19$ και $T.A.= 0,486$.

Επειδή βρέθηκε πως οι κατηγορίες της ηλικίας διαφοροποιούνται ως προς τα Οφέλη του Μεταλκειακού Έτους και το αποτέλεσμα είναι στατιστικά σημαντικό, διενεργήθηκε post-hoc για να βρούμε ποια κατηγορία διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες. Μετά από Post-Hoc (Games-Howell) βρέθηκε ότι $p < 0,05$ στις παρακάτω συγκρίσεις:

ομάδα 1 - ομάδα 3 διαφορά μέσου= -0,368 $p=0.044$ όπου ομάδα 1: 30-39 ετών και ομάδα 3: 50-59 ετών.

Η διαφορά στους Μ.Ο. είναι στατιστικά σημαντική επομένως το αποτέλεσμα μπορεί να γενικευθεί.

3.4.4 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με την Εκπαιδευτική Προϋπηρεσία, τους Τομείς, τις Γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και τα Έτη Μαθητείας

Για τη διαπίστωση της ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στην Εκπαιδευτική Προϋπηρεσία, τους Τομείς, τις Γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και τα Έτη Μαθητείας σε σχέση με όλες τις υποκατηγορίες της Μαθητείας χρησιμοποιήθηκε έλεγχος ανάλυσης της διασποράς (An.O.Va.). Στατιστικά σημαντικές διαφορές δε βρέθηκαν.

3.4.5 Η διαφοροποίηση των απόψεων σε σχέση με το Ανώτατο Επίπεδο Σπουδών

Για τη διαπίστωση της ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στις κατηγορίες του Ανώτατου Επιπέδου Σπουδών σε σχέση με όλες τις υποκατηγορίες της Μαθητείας χρησιμοποιήθηκε έλεγχος ανάλυσης της διασποράς (An.O.Va.). Στατιστικά σημαντικές διαφορές βρέθηκαν στις υποκατηγορίες: Προτάσεις για το Πρόγραμμα Σπουδών, Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα και Πρόγραμμα Σπουδών με Ενδεικτικές Δραστηριότητες με την κατηγορία Διδακτορικό. Επειδή, όμως, η κατηγορία Διδακτορικό είχε πλήθος μόνο 2 επιχειρήθηκε να ενοποιηθεί με την κατηγορία Μεταπτυχιακό. Μετά την ενοποίηση οι 4 κατηγορίες έγιναν 3. Χρησιμοποιήθηκε και πάλι έλεγχος διασποράς (An. O. Va), όμως, δε διαπιστώθηκε καμία διαφοροποίηση.

3.5. Συζήτηση αποτελεσμάτων της ποσοτικής έρευνας

3.5.1 Οι απόψεις των εκπαιδευτικών για το Μεταλυκειακό έτος- τάξη Μαθητείας

Οι εκπαιδευτικοί των επαγγελματικών λυκείων δηλώνουν ότι συμφωνούν με τις περισσότερες προτάσεις των υποκλιμάκων της Μαθητείας.

Συγκεκριμένα, στη δεύτερη ενότητα του ερωτηματολογίου που αφορά τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις διαδικασίες και τη διάρκεια του «Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας» ένα μεγάλο ποσοστό 84,1% δηλώνει ότι ανέλαβε να υλοποιήσει Μαθητεία από προσωπικό ενδιαφέρον και πιο συγκεκριμένα «επειδή έχει να προσφέρει πολλά και σημαντικά οφέλη στους μαθητευόμενους», «για τη σύνδεση του σχολείου με την αγορά εργασίας», «για την εμπειρία» κ.ά. Το ποσοστό αυτό είναι σαφώς μεγαλύτερο από το 70% που αποτυπώθηκε στην Έκθεση αποτίμησης της Α' φάσης από το ΙΕΠ. Πιθανώς η διαφορά να οφείλεται στην ανασφάλεια των εκπαιδευτικών επειδή ήταν το πρώτο έτος εφαρμογής της Μαθητείας. Μόνο ένα 15,8% είπαν ότι: «Ζητήθηκε από τη Διοίκηση του σχολείου και τους συναδέλφους», «Για συμπλήρωση ωραρίου». «Προσλήφθηκα από την υπηρεσία ως αναπληρωτής Μαθητείας» ή ότι «Προέκυψε ανάγκη λόγω απουσίας συναδέλφου που είχε αναλάβει τη Μαθητεία.» γεγονός που υποδηλώνει ότι δεν ήταν η πρώτη τους επιλογή.

Η 1^η πρόταση αφορά το εάν «η ενημέρωση που είχαν για τις διαδικασίες υλοποίησης της Μαθητείας ήταν επαρκής» με το ποσοστό 23,3% να διαφωνούν και το 42% να συμφωνούν. Υπάρχει, δηλαδή, εμφανής βελτίωση ως προς την ικανοποίηση για την ενημέρωση των καθηγητών αν συγκρίνουμε τα παραπάνω ποσοστά με αυτά της Έκθεσης Αποτίμησης του ΙΕΠ για την Α' φάση, 52% και 24% αντίστοιχα (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, 2018)

Σχετικά με τη 2^η πρόταση το 74,8% δηλώνει ότι το χρονικό διάστημα του προγράμματος της Μαθητείας (9 μήνες) ήταν επαρκές για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων της Μαθητείας, πολύ μεγαλύτερο του 42% της Έκθεσης αποτίμησης του ΙΕΠ για την Α' φάση.

Στην ίδια Έκθεση του ΙΕΠ η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (64%) συμφώνησαν με την 3^η πρόταση ότι, δηλαδή, η κατανομή των ωρών του προγράμματος Μαθητείας στη σχολική μονάδα/επιχείρηση (7/28 ώρες) ήταν ορθολογική για την

επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Την ίδια άποψη είχε και το 76,8% στην παρούσα έρευνα.

Τέλος, στη δεύτερη ενότητα της παρούσας έρευνας το 67,3% των εκπαιδευτικών συμφωνεί ότι η διάρκεια της ευέλικτης ζώνης ήταν επαρκής για να καλύψει τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/ριών ποσοστό κατά πολύ μεγαλύτερο από το 49% της Έκθεσης του ΙΕΠ, ενώ το 60,9% είναι ικανοποιημένο από τον διαθέσιμο εργαστηριακό εξοπλισμό σε σχέση με το 42% της ίδιας Έκθεσης του ΙΕΠ.

Στην τρίτη ενότητα σε όλες τις προτάσεις (εκτός την 8) που αφορούν το Πρόγραμμα Σπουδών η συμφωνία κυμαίνεται από 48,5% έως 78,5%. Μεγαλύτερα ποσοστά συμφωνίας παρατηρούνται στις προτάσεις: «καλλιεργεί δεξιότητες επικοινωνίας και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων», «προωθεί την επαγγελματική συνείδηση», «ενισχύει τις δεξιότητες συνεργασίας», «προωθεί τις αρχές ασφάλειας και υγείας στην εργασία» και τέλος «συμβάλλει στην ανανέωση των διδακτικών πρακτικών του/της εκπαιδευτικού». Η πρόταση 8, δηλαδή ότι «το Πρόγραμμα Σπουδών προωθεί την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα» είναι η μόνη πρόταση στην οποία συμφωνεί μόλις το 44,9% σε σχέση με το 47,3% της Έκθεσης του ΙΕΠ.

Στην τέταρτη ενότητα και την υποκλίμακα που εξετάζει τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα και το εάν καλύπτουν επαρκώς το εργασιακό προφίλ των αποφοίτων, είναι μαθητοκεντρικά, διατυπωμένα με σαφήνεια και εύκολα αξιολογήσιμα τα ποσοστά των εκπαιδευτικών που συμφωνούν κυμαίνονται από 55,1% έως 58,8% που είναι λίγο πιο κάτω από αυτά της Έκθεσης του ΙΕΠ τα οποία κυμαίνονταν μεταξύ 58,1% και 60,8%.

Στην πέμπτη ενότητα η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών συμφώνησε ότι οι ενδεικτικές δραστηριότητες των Προγραμμάτων Σπουδών είναι προσανατολισμένες προς την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων/στόχων (59,8%), κατανοητές (67,2%) και σχετίζονται με αυθεντικά επαγγελματικά έργα (56%). Ωστόσο μόνο το 41% συμφωνούν ότι οι ενδεικτικές δραστηριότητες των Προγραμμάτων Σπουδών λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις εμπειρίες των μαθητευομένων και ένα 48,5% ότι παρέχουν τη δυνατότητα ευελιξίας σύμφωνα με τις ανάγκες τους. Τα αντίστοιχα ποσοστά της Έκθεσης του ΙΕΠ ήταν 66,2%, 71,7%, 59,5%, 55,4%, 56,7% και 64,8%, που σημαίνει ότι υπάρχει μία σημαντική μείωση.

Στην έκτη ενότητα και την υποκλίμακα Οφέλη του Μεταλκειακού Έτους όπως εξετάζονται κατά περίπτωση, η συντριπτική πλειοψηφία συμφωνεί με ποσοστά που ξεκινούν από 57,9% και φτάνουν στο 92,5% αθροιστικά. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι η υλοποίηση του Μεταλκειακού έτους- τάξης Μαθητείας συνέβαλε στην αναβάθμιση των επαγγελματικών γνώσεων των μαθητευομένων οι οποίοι μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης ανέπτυξαν κοινωνικές και προσωπικές δεξιότητες (soft skills) και επίσης αύξησε τις πιθανότητες των αποφοίτων να απορροφηθούν από την αγορά εργασίας, ενίσχυσε τον προβληματισμό των μαθητευομένων ως προς τα ζητήματα εργασίας και προκάλεσε το ενδιαφέρον των μαθητών και μαθητριών. Το μικρότερο ποσοστό συμφωνίας αποτυπώθηκε στην πρόταση «το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών του Μεταλκειακού έτους- τάξης Μαθητείας ανταποκρινόταν στο προφίλ των καθηκόντων των αποφοίτων στο εργασιακό περιβάλλον» το οποίο είναι και μικρότερο από το 65% της Έκθεσης του ΙΕΠ.

Τέλος, στην τελευταία ανοιχτή ερώτηση (ερώτηση 41) του ερωτηματολογίου οι εκπαιδευτές είχαν τη δυνατότητα να διατυπώσουν ελεύθερα τη γνώμη τους, εφόσον το επιθυμούσαν. Κάποιες από αυτές παρατίθενται παρακάτω:

«Θέλει πολύ δουλειά από την κεντρική διοίκηση για να επιτευχθούν οι στόχοι του προγράμματος.»

«Να συνεχίσει να αναλαμβάνεται από έμπειρους εκπαιδευτικούς που έχουν χτίσει ένα δίκτυο επικοινωνίας και γνωριμιών. Οι εργοδότες συνεργάζονται με άτομα που γνωρίζουν.»

«Να υπάρχει λιγότερη γραφειοκρατία.»

«Αυτό που έγινε φέτος με την ανάθεση της γραμματειακής υποστήριξης στους αναπληρωτές χωρίς εκπαίδευση στην όλη διαδικασία σίγουρα δεν είναι κάτι που βοηθά και χάνονται πολλές ώρες στο ψάξιμο της διαδικασίας.»

«Οι επόπτες για να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα στα καθήκοντά τους χρειάζονται μεγαλύτερη ενημέρωση για εργασιακά θέματα.»

«Η Μαθητεία πρέπει να γίνεται από μόνιμους εκπαιδευτικούς οι οποίοι θα πρέπει να έχουν συχνές συναντήσεις με την αντίστοιχη ομάδα του υπουργείου, για να αναφέρουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και να προτείνουν λύσεις.»

«Το πρόγραμμα σπουδών είναι σε καλή βάση, αλλά πρέπει να ανανεωθεί, να συμπληρωθεί με βάση τις πραγματικές συνθήκες, τα επαγγελματικά δικαιώματα και

τις νέες τεχνολογίες που θα συναντήσουν οι μαθητευόμενοι/ες στην αγορά εργασίας. Τα προγράμματα σπουδών που τρέχουν στα ΕΠΑ.Λ. (γιατί από εκεί προέρχονται τα αντίστοιχα ΠΣ της Μαθητείας) είναι πεπερασμένα και χρήζουν ριζικής ανανέωσης. Το ΠΣ της Μαθητείας θα πρέπει να είναι συνδυασμός κατά το ήμισυ μιας επανάληψης των βασικών γνώσεων που έπρεπε να αποκτήσουν κατά τη διάρκεια φοίτησης στο ΕΠΑ.Λ. (στη Β' και Γ' τάξη) και το υπόλοιπο να βασιστεί στο τι μπορεί πραγματικά να συναντήσουν με βάση τα νέα δεδομένα της αγοράς εργασίας και τις συνθήκες εργασίας».

Ακόμη, επισημάνθηκε ότι είναι απαραίτητο να γίνει εκσυγχρονισμός των εργαστηριακών δομών και ενημέρωση των εμπλεκόμενων για σύγχρονα Προγράμματα Σπουδών της κάθε ειδικότητας, να δημιουργηθεί βάση δεδομένων για την υποβολή των αιτήσεων και των εγγραφών των μαθητευομένων και να εξασφαλιστούν περισσότερες θέσεις εργασίας για την υλοποίηση της Μαθητείας.

3.6 Περιορισμοί της έρευνας

Στους περιορισμούς της έρευνας ήταν το γεγονός ότι οι ερωτήσεις αφορούσαν κατά πολύ το Πρόγραμμα Σπουδών και τις δεξιότητες των μαθητευόμενων και λιγότερο την οργάνωση και τη γραφειοκρατία οι οποίοι είναι ανασταλτικοί παράγοντες για τους εκπαιδευτικούς που ενδιαφέρονται να αναλάβουν την υλοποίηση του Μεταλυκειακού έτους- τάξη Μαθητείας.

3.7 Προτάσεις έρευνας

Εκτός από τους εκπαιδευτικούς θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να ερωτηθούν οι μαθητευόμενοι/ες, οι οποίοι ολοκλήρωσαν τη Μαθητεία όχι μόνο προσφάτως, αλλά και 4 ή 5 χρόνια πριν, για να διερευνηθεί το κατά πόσο τους βοήθησε στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Ενδεχομένως, να ακολουθήσει μια Swot analysis και να αξιολογηθεί ο τόπος υλοποίησης της Μαθητείας με σκοπό να γίνουν βελτιωτικές κινήσεις στο μέλλον.

3.8 Παραδείγματα εφαρμογής Μαθητείας σε άλλες χώρες

Παρακάτω παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα εφαρμογής της Μαθητείας σε άλλες χώρες, όπως το Ισραήλ. Στο Ισραήλ η πρόσβαση σε θέσεις Μαθητείας στο ανώτερο επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης απευθύνεται κυρίως σε μαθητές που έχουν εγκαταλείψει τα σχολεία που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ή κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους και να έχουν λάβει απαλλαγή από την παρακολούθηση του σχολείου. Αυτό αναπόφευκτα στιγματίζει τη Μαθητεία τόσο στα μάτια των μαθητών όσο και των εργοδοτών. Σε άλλες χώρες, η Μαθητεία μπορεί να είναι πολύ απαιτητική όσον αφορά τις ακαδημαϊκές απαιτήσεις.

Στην Ελβετία, για παράδειγμα, μόνο το 25% των μαθητών με κορυφαίες επιδόσεις στην PISA μπαίνει στα προγράμματα Μαθητείας διάρκεια 3 ή 4 ετών. Διετή προγράμματα Μαθητείας είναι διαθέσιμα σε μαθητές που δεν εξασφάλισαν κανονική Μαθητεία ή κινδύνευσαν να εγκαταλείψουν το σχολείο. Από το 2002, όσοι ολοκληρώνουν επιτυχώς τη διετή Μαθητεία λαμβάνουν πιστοποιητικό και έχουν καλύτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας ενώ μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους (Kuczera et al., 2018).

Η Γερμανία προωθεί τη Μαθητεία μεταξύ νέων ενηλίκων ηλικίας 25-35 ετών λόγω έλλειψης νέων μαθητευομένων σε ορισμένους τομείς. Στη Γερμανία οι μαθητευόμενοι λαμβάνουν οικονομική υποστήριξη καθώς και επιχορηγήσεις κατά τη διάρκεια αλλά και με την ολοκλήρωση της Μαθητείας. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα μία αύξηση του 9% στον αριθμό των ατόμων που ολοκληρώνουν τη Μαθητεία τα τελευταία 20 χρόνια. Αντιθέτως, στον Καναδά όπου η Μαθητεία απευθύνεται, παραδοσιακά, σε ενήλικες και ο μισθός του μαθητευόμενου ξεκινά από το 50% περίπου του μισθού των ειδικευμένων εργαζομένων το ποσοστό ολοκλήρωσης της Μαθητείας παραμένει χαμηλό. Αυτό οφείλεται και στο γεγονός ότι η Μαθητεία διαρκεί πέντε χρόνια αυξάνοντας τη δυσκολία διαρκούς δέσμευσης (Kuczera et al., 2018).

Στη Φινλανδία δεν εφαρμόστηκε το δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης που συνδυάζει θεωρητική εκπαίδευση και πρακτική άσκηση. Ένας λόγος, σύμφωνα με τους Kivinen and Peltomäki (όπως αναφέρεται στο Stenström et al., 2014) είναι ότι οι ιδιοκτήτες εργοστασίων που ενδιαφέρονταν για μαζική παραγωγή δεν είχαν

χρόνο για καθοδήγηση μαθητευομένων. Επιπλέον, η δουλειά στα εργοστάσια δεν απαιτούσε ιδιαίτερη θεωρητική γνώση επειδή οι απαραίτητες δεξιότητες παρέχονταν μέσα από εργασιακή εμπειρία. Τελικά οι Φινλανδοί εργοδότες έδειξαν ενδιαφέρον στην επαγγελματική εκπαίδευση μόνο όταν άρχισαν να ιδρύουν τα δικά τους επαγγελματικά σχολεία και ο λόγος ήταν να εξασφαλίσουν τη συμφωνία των μαθητών των επαγγελματικών σχολών με τους όρους τους, επειδή οι απεργίες ήταν συχνές.

Τέλος, τα προβλήματα σχέσεων στους χώρους εργασίας αναφέρονται συχνά ως παράγοντες που συμβάλλουν στη φθορά των μαθητευόμενων. Στην πολιτεία της Βικτώρια στην Αυστραλία σύμφωνα με τους Snell και Hart (όπως αναφέρεται στο Filliettaz, 2010) οι δυσάρεστες συνθήκες εργασίας, η κακή ποιότητα εκπαίδευσης και κατάρτισης και η έλλειψη υποστήριξης συνέβαλε τόσο στη μη ολοκλήρωση όσο και σε υψηλό βαθμό δυσαρέσκειας μεταξύ μαθητευόμενων και εκπαιδευόμενων.

4. Ποιοτική Έρευνα

Εκτός από την ποσοτική έρευνα με το ερωτηματολόγιο του ΙΕΠ για τη Μαθητεία πραγματοποιήθηκε και ποιοτική έρευνα με 6 δομημένες συνεντεύξεις σε διευθυντές και εκπαιδευτικούς των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. και Πειραματικών/Θεματικών Ι.Ε.Κ.

Η συνέντευξη είναι μια ερευνητική μέθοδος η οποία χρησιμοποιείται ευρύτατα στην ποιοτική έρευνα. Υπάρχουν πολλοί τύποι συνεντεύξεων, συνήθως όμως, διακρίνονται σε τρία είδη: πλήρως δομημένη συνέντευξη, ημιδομημένη συνέντευξη και μη δομημένη συνέντευξη. Σε μια πλήρως δομημένη συνέντευξη υπάρχουν προκαθορισμένες ερωτήσεις, με προκαθορισμένη διατύπωση και διάταξη. Η μόνη διαφορά τους από ένα ερωτηματολόγιο δειγματοληπτικής έρευνας είναι η χρήση ερωτήσεων ανοιχτού τύπου (Robson, 2007).

Η δομημένη συνέντευξη κρίθηκε ως κατάλληλη μέθοδος εξαιτίας της δυσκολίας της πρόσβασης της ερευνήτριας σε διευθυντές/ριες και εκπαιδευτικούς των νέων εκπαιδευτικών μονάδων ΕΕΚ που λειτούργησαν πιλοτικά κατά τη σχολική χρονιά 2021-22. Οι νέες εκπαιδευτικές μονάδες αποτελούνται από τα:

6 Πρότυπα ΕΠΑ.Λ.

- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Άργους,
- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Επανομής,
- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Ηγουμενίτσας,
- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Ξάνθης,
- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Περάματος και
- Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. Τρικάλων

5 Πειραματικά Ι.Ε.Κ.

- Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Γλυφάδας,
- Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Θέρμης,
- Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Καρδίτσας,
- Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Λαμίας και
- Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Πάτρας και

5 Θεματικά Ι.Ε.Κ.

- Θεματικό Ι.Ε.Κ. STEAM
- Αιγάλεω (Φυσικών Επιστημών, Τεχνολογίας, Μηχανικής, Τεχνών και Μαθηματικών)
- Θεματικό Ι.Ε.Κ. Θεσσαλονίκης Υγείας, Κοινωνικής Μέριμνας και Υπηρεσιών Ευεξίας
- Θεματικό Ι.Ε.Κ. Αχαρνών Φυσικού Περιβάλλοντος, Αθλητισμού και Αναψυχής
- Θεματικό Ι.Ε.Κ. Ιωαννίνων Πρωτογενούς Τομέα, Μεταποίησης Προϊόντων και Βιώσιμης Ανάπτυξης στα Ιωάννινα με έδρα την Ι.Μ. Βελλά
- Θεματικό Ι.Ε.Κ. Διδυμοτείχου Πρωτογενούς Τομέα, Μεταποίησης Προϊόντων και Βιώσιμης Ανάπτυξης με έδρα το Σουφλί.

(Τα Πρώτα Πειραματικά Και Θεματικά Δημόσια ΙΕΚ Λειτουργούν Από Οκτώβριο, 2021).

Τα ερωτήματα της συνέντευξης προέκυψαν μέσα από τη μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας. Οι ερωτήσεις της συνέντευξης αποτελούν σημαντικό συστατικό της έρευνας που απαιτεί συγκέντρωση στοιχείων. Σύμφωνα με τον Ζάχο (2010) η ποιοτική έρευνα αποσκοπεί στη συλλογή στοιχείων που αφορούν στις εμπειρίες, τις αντιλήψεις, τα αισθήματα ή τις κρίσεις των συμμετεχόντων.

Το ερευνητικά ερωτήματα σχετικά με τις νέες εκπαιδευτικές μονάδες που λειτούργησαν πιλοτικά κατά το σχολικό έτος 2021-2022 ήταν:

- Υπήρχε διαφοροποίηση της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής μονάδας από τις υπόλοιπες και ως προς τι;
- Ποια ήταν τα προβλήματα που προέκυψαν και πώς λύθηκαν;
- Κατά πόσο επιτεύχθηκε ο στόχος της διασύνδεσης της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας;

4.1 Συνέντευξη

Σύμφωνα με τα παραπάνω ερωτήματα συντάχθηκαν δύο δομημένες συνεντεύξεις: μία για τα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια και μία για τα Πειραματικά/Θεματικά Ι.Ε.Κ.. Οι συνεντεύξεις αυτές είναι όμοιες και αποτελούνται συνολικά από 10 ερωτήσεις με μία μόνο μικρή διαφοροποίηση, στην ερώτηση 7.

Αρχικά, οι 4 πρώτες ερωτήσεις αφορούν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος: εκπαιδευτική προϋπηρεσία, εκπαιδευτική προϋπηρεσία στην επαγγελματική εκπαίδευση, θέση ευθύνης μαζί με τα έτη στη θέση ευθύνης και τέλος, ειδικότητα μαζί με το ανώτατο επίπεδο σπουδών.

Η πέμπτη ερώτηση τέθηκε για να διερευνήσει τις αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. και στα Πειραματικά/Θεματικά Ι.Ε.Κ., ενώ η έκτη διερευνά τις απόψεις των υποκειμένων σχετικά με τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές/σπουδαστές όταν παρακολούθησαν τη νέα εκπαιδευτική μονάδα, αντιστοίχως.

Η έβδομη ερώτηση της συνέντευξης διερευνά τυχόν προβλήματα που ανέκυψαν κατά το πρώτο έτος λειτουργίας των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. και τον τρόπο που αυτά αντιμετωπίστηκαν, ενώ η αντίστοιχη ερώτηση της συνέντευξης για τα Πειραματικά/Θεματικά Ι.Ε.Κ. εξετάζει εάν έγιναν βήματα προόδου προς την κατεύθυνση της διασύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Η όγδοη ερώτηση εξετάζει με ποιον τρόπο θα μπορούσαν να βελτιωθούν περαιτέρω τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. και τα Πειραματικά/Θεματικά Ι.Ε.Κ.

Η ένατη ερώτηση διερευνά τις απόψεις των υποκειμένων σχετικά με το εάν οι αλλαγές που εφαρμόστηκαν στα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. και τα Πειραματικά/Θεματικά Ι.Ε.Κ. θα πρέπει να εφαρμοστούν και στις υπόλοιπες εκπαιδευτικές μονάδες της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Τέλος, η δέκατη ερώτηση είναι προαιρετική για όποιον/αν επιθυμεί να προσθέσει επιπλέον σχόλια.

4.2 Δείγμα

Η παρούσα έρευνα έχει ως υποκείμενα μελέτης τους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη εκπαιδευτικών μονάδων της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Το δείγμα προσεγγίστηκε μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου όπου και τους ζητήθηκε να απαντήσουν σε 10 ανοιχτού τύπου ερωτήσεις μαζί με τα δημογραφικά στοιχεία. Στάλθηκαν ερωτηματολόγια με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου (google forms) σε όλες σχεδόν τις εκπαιδευτικές μονάδες που αφορούσε η έρευνα. Δηλαδή, στα 6 Πρότυπα ΕΠΑ.Λ., στα 5 Πειραματικά Ι.Ε.Κ. και στα 4 από τα 5 Θεματικά Ι.Ε.Κ. μετά το πρώτο έτος λειτουργίας τους (2021-22). Δεν κατέστη δυνατή η αποστολή του ερωτηματολογίου μόνο στο Θεματικό Παράρτημα Ι.Ε.Κ. Διδυμοτείχου με έδρα το Σουφλί. Επιστράφηκαν συνολικά 10 ερωτηματολόγια από τα οποία αξιοποιήσιμα ήταν τα 6. Συγκεκριμένα, στο δείγμα συμμετείχαν 4 εκπαιδευτικοί και 2 διευθυντές, από τους οποίους 3 ήταν γυναίκες (και οι 3 εκπαιδευτικοί) και 3 άντρες. Ο μικρός αριθμός των απαντημένων ερωτηματολογίων μπορεί να οφείλεται και στο γεγονός ότι περιείχε ερωτήσεις ανοιχτού τύπου οι οποίες απαιτούν περισσότερο χρόνο για να απαντηθούν. Σύμφωνα με τον Mantzoukas (2007), παρόλα αυτά, ένα μικρό δείγμα μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά για την εγκυρότητα της ποιοτικής έρευνας και ο λόγος είναι ότι όταν υπάρχει μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων χάνονται τα υποκειμενικά και εξατομικευμένα χαρακτηριστικά, τα οποία έχει ως σκοπό να ανιχνεύσει η ποιοτική έρευνα.

Στην ερευνητική διαδικασία αξιοποιήθηκαν 6 συνεντεύξεις από 6 συνολικά μόνιμους υπαλλήλους της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα συμμετείχαν

δύο εκπαιδευτικοί από Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. (Ε1-Ε2), ένας διευθυντής και μία εκπαιδευτικός από Πειραματικά Ι.Ε.Κ. (Π1-Π2) και τέλος ένας διευθυντής και ένας εκπαιδευτικός από Θεματικά Ι.Ε.Κ. (Θ1-Θ2). Σε αυτές συμμετείχαν 3 άντρες και 3 γυναίκες με μέσο όρο ετών υπηρεσίας στην επαγγελματική εκπαίδευση 14 έτη (με εύρος από 9 έως 31 έτη).

Στον Πίνακα 4.1 παρουσιάζονται οι πληροφορίες που αντλήθηκαν από τις 4 πρώτες ερωτήσεις, δηλαδή, το φύλο, η ηλικία, η θέση μαζί με την ειδικότητα, τα έτη προϋπηρεσίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και τα έτη υπηρεσίας σε διευθυντική θέση για όσους είναι διευθυντές.

Πίνακας 4.1 Προσωπικά χαρακτηριστικά δείγματος της ποιοτικής έρευνας

	Εκπαιδευτική Μονάδα	Φύλο	Ηλικία	Θέση και Ειδικότητα	Έτη στην επαγγελματική εκπαίδευση	Έτη σε θέση ευθύνης
E1	Πρότυπο ΕΠΑ.Λ.	Θ	56	Εκπαιδευτικός ΠΕ87.01 Ιατρός	14	
E2	Πρότυπο ΕΠΑ.Λ.	Θ	47	Εκπαιδευτικός ΠΕ86 Πληροφορικός	20	
Π1	Πειραματικό Ι.Ε.Κ.	A	57	Διευθυντής ΠΕ82 Μηχανολόγος	12	5
Π2	Πειραματικό Ι.Ε.Κ.	Θ	58	Εκπαιδευτικός ΠΕ87.08 Φυσικοθεραπεύτρια	10	
Θ1	Θεματικό Ι.Ε.Κ.	A	59	Διευθυντής ΠΕ86 Πληροφορικός	11	3
Θ2	Θεματικό Ι.Ε.Κ.	A	46	Εκπαιδευτικός ΠΕ83 Ηλεκτρολόγος	17	

4.3 Συζήτηση αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας

Όσον αφορά τις απαντήσεις στις ερωτήσεις 5 έως 10, αυτές παρατίθενται παρακάτω.

Στην 5^η ερώτηση που αφορά τις αλλαγές που συντελέστηκαν, στην περίπτωση των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. οι δύο συμμετέχουσες στην έρευνα, Ε1 (Ιατρός) και Ε2 (Πληροφορικός) συμφωνούν ότι δεν υπήρχαν μεγάλες αλλαγές στη λειτουργία της εκπαιδευτικής μονάδας: μόνο στο Πρόγραμμα Σπουδών σύμφωνα με την πρώτη συμμετέχουσα Ε1 και συνδιδασκαλία σε ορισμένα μαθήματα με 2 καθηγητές στην ίδια τάξη, σύμφωνα με τη δεύτερη συμμετέχουσα Ε2. Στην ίδια ερώτηση για τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. ο τρίτος συμμετέχων Π1 (Διευθυντής-Μηχανολόγος) απάντησε ότι δεν υπήρχε «καμία διαφορά» ενώ η τέταρτη συμμετέχουσα Π2 (Φυσικοθεραπεύτρια) εξέφρασε τη γνώμη ότι «Η σύγκριση της λειτουργίας του Ι.Ε.Κ. Γλυφάδας πριν και μετά τη μετατροπή του σε Πειραματικό, δεν παρουσίασε μεγάλες διαφορές. Η γνώμη μου είναι ότι, όπως και στο παρελθόν, υποστηρίζεται στο μέτρο των δυνατοτήτων και με βάση τις υποδομές τόσο το έργο των εκπαιδευτικών όσο και αυτό των καταριζομένων». Ο πέμπτος συμμετέχων Θ1 (Διευθυντής-Πληροφορικός) από τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. διαφοροποιήθηκε αρκετά δηλώνοντας ότι υπήρξε σημαντική αλλαγή επειδή «Έγινε μεγαλύτερη χρήση της πλατφόρμας MOODLE από σπουδαστές και καθηγητές. Έγινε χρήση τεχνικών STEAM στη διδασκαλία, διεπιστημονική προσέγγιση στην επίλυση προβλημάτων και δημιουργία νέων οδηγών σπουδών για νέες ειδικότητες.» γεγονός που αποδεικνύει ότι έγιναν αλλαγές προς τη σωστή κατεύθυνση στο συγκεκριμένο Θεματικό Ι.Ε.Κ. για την εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων λειτουργίας και καλών πρακτικών. Τέλος, ο έκτος συμμετέχων Θ2 (Ηλεκτρολόγος) από τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. δηλώνει ότι δεν έγινε «καμία» αλλαγή. Στην περίπτωση των Θεματικών Ι.Ε.Κ. μεγάλο ρόλο, ίσως, να έπαιξε ο τομέας και το κατά πόσο ήταν έτοιμο το Ι.Ε.Κ. να στηρίζει την ολιστική εφαρμογή και λειτουργία του.

Στην 6^η ερώτηση η οποία αφορά τα οφέλη που αποκόμισαν οι μαθητές/σπουδαστές, η πρώτη συμμετέχουσα Ε1 από τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. εξέφρασε τη γνώμη ότι «Οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον στα εργαστήρια δεξιοτήτων και είχαν ενεργή συμμετοχή. Κατά τα άλλα, άλλαξε μόνο το Πρόγραμμα Σπουδών», ενώ η δεύτερη συμμετέχουσα Ε2 επέμενε ότι «δεν υπήρχε καμία διαφοροποίηση» από τα

υπόλοιπα ΕΠΑ.Λ. Όσον αφορά τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. ο τρίτος συμμετέχων Π1 θεωρεί ότι οι σπουδαστές ωφελήθηκαν «Στο γεγονός ότι φοιτούν σε πειραματικές ειδικότητες –όσοι φοιτούν- και θα είναι οι πρώτοι απόφοιτοι, πανελλαδικά που θα είναι κάτοχοι αυτών των ειδικοτήτων». Η τέταρτη συμμετέχουσα Π2 θεωρεί ότι «Επιτεύχθηκε μεγαλύτερη εξωστρέφεια με την υλοποίηση των προγραμμάτων Erasmus+. Επίσης οι φοιτητές έδειξαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους στην αμειβόμενη Πρακτική Άσκηση, μέσω απασχόλησής τους σε ιδιωτικές επαγγελματικές μονάδες απασχόλησης σε συναφείς δραστηριότητες με το αντικείμενο σπουδών τους». Για τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. ο πέμπτος συμμετέχων Θ1 πιστεύει ότι «Το ΔΘΙΕΚ προσέφερε στους σπουδαστές του εμβάθυνση στη διδασκαλία με χρήση της μεθοδολογίας ανεστραμμένης τάξης και χρήση STEAM στην εκπαιδευτική διαδικασία». Τέλος, ο έκτος συμμετέχων Θ2 έχει μία πιο μετριοπαθή στάση δηλώνοντας ότι «Είχαν στη διάθεσή τους κάποια καινούργια υλικά».

Στην 7^η ερώτηση υπάρχει μια διαφοροποίηση μεταξύ των ερωτήσεων των 2 συνεντεύξεων. Στην περίπτωση των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. η ερώτηση αφορά πιθανά προβλήματα που δημιουργήθηκαν και τον τρόπο με τον οποίο λύθηκαν. Η πρώτη συμμετέχουσα Ε1 δηλώνει «Όχι κανένα πρόβλημα ως προς τους μαθητές. Υπήρχαν, αντιδράσεις από τους εκπαιδευτικούς χωρίς, όμως, ουσιαστικό λόγο πέρα από ιδεολογικούς ή λόγω παραπληροφόρησης. Ανησυχούσαν ότι θα χαθούν οργανικές θέσεις, κάτι που, όμως, δεν έγινε», ενώ η δεύτερη συμμετέχουσα στην έρευνα Ε2 δηλώνει «Υπήρχαν πολλές ώρες σε μαθήματα που δεν υπήρχε σαφής ύλη αλλά και πολύ μπερδεμένες αναθέσεις, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να βγει πρόγραμμα ... αν γίνονταν όλα σύμφωνα με τις οδηγίες. Για τη διδασκαλία αυτών των μαθημάτων δεν έχω άποψη γιατί δε δίδαξα κάποιο από αυτά.». Αν και οι συμμετέχουσες Ε1 και Ε2 δε συμφωνούν στις απαντήσεις τους, διαφαίνεται η ανάγκη για καλύτερη ενημέρωση όταν γίνονται αλλαγές ώστε να αποφεύγονται πιθανά προβλήματα. Η 7^η ερώτηση για τα Ι.Ε.Κ. αφορούσε τη διασύνδεσή τους με την αγορά εργασίας και οι απαντήσεις των τεσσάρων συμμετεχόντων από τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. Π1, Π2 και τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. Θ1, Θ2 ήταν αρνητική, με τον πέμπτο συμμετέχοντα Θ1 να συμπληρώνει ότι «Είναι χωρίς ακόμα.».

Στην 8^η ερώτηση που αφορά τις προτάσεις των συμμετεχόντων για περαιτέρω βελτιώσεις η πρώτη συμμετέχουσα Ε1 από τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. απάντησε «Μέχρι

στιγμής δεν έχει πραγματοποιηθεί το σύνολο των αναμενόμενων αλλαγών και βελτιώσεων. Αφού πραγματοποιηθούν θα μπορέσουμε να μιλήσουμε για περαιτέρω βελτίωση.». Η δεύτερη συμμετέχουσα Ε2 κινήθηκε στο ίδιο κλίμα δηλώνοντας «Νέα εργαστήρια όπως μας υποσχέθηκαν αλλά δεν έγινε καμία κίνηση. Ένα πρόγραμμα σπουδών που να μπορεί να εφαρμοστεί σε ΕΠΑ.Λ. και που να έχει μελετηθεί από άτομα με εμπειρία που γνωρίζουν πώς ένα μέσο ΕΠΑ.Λ. λειτουργεί και τι δυσκολίες έχει». Όσον αφορά τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. ο τρίτος συμμετέχων Π1 θεωρεί ότι είναι απαραίτητη «η γενναία χρηματοδότησή τους» και η τέταρτη συμμετέχουσα Π2 ότι «Η υποστήριξη ανάπτυξης των διαθέσιμων πόρων (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, ειδικοί χώροι, εξοπλισμός, διαθέσιμα μέσα, οικονομικοί πόροι του Ι.Ε.Κ). Η θετική διάθεση των Διοικητικά Υπευθύνων και η ενεργός υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας των Εκπαιδευτών δεν επαρκούν για την παροχή της κατάρτισης των εκπαιδευομένων, ελλείπει των απαραίτητων και άμεσα διαθέσιμων πόρων για την υλοποίηση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους καταρτιζόμενους». Ο πέμπτος συμμετέχων της έρευνας Θ1 από τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. δηλώνει ότι «Θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα εμπλοκής των εκπαιδευτών στη χρήση STEAM τεχνικών, στη χρήση ψηφιακού υλικού για τα εργαστήρια και στην περαιτέρω ενίσχυση των επαγγελματικών επισκέψεων σε εταιρείες και βιομηχανία. Σημαντική είναι η βελτίωση σε εξοπλισμό εργαστηρίων, υλικοτεχνική υποδομή και βελτιώσεις στις κτιριακές εγκαταστάσεις που ακόμα δεν έχουν γίνει.». Τέλος, ο έκτος συμμετέχων Θ2 θεωρεί ότι για τη βελτίωση των Θεματικών Ι.Ε.Κ. είναι απαραίτητο να γίνουν «Ευρωπαϊκές και διεθνείς συμπράξεις για τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης. Αμφίδρομες δράσεις με Α.Ε.Ι., ενίσχυση των σχέσεων με την αγορά εργασίας και οτιδήποτε άλλο θα κάνει ελκυστικότερα τα Ι.Ε.Κ.».».

Στην 9^η ερώτηση που αφορούσε για το εάν θα πρέπει οι αλλαγές που συντελέστηκαν να εφαρμοστούν και στις υπόλοιπες εκπαιδευτικές μονάδες οι περισσότεροι συμμετέχοντες ήταν μάλλον αρνητικοί. Η πρώτη συμμετέχουσα Ε1 από τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. πιστεύει ότι «Θα πρέπει πρώτα να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα του συνόλου των αλλαγών, αφού αυτές πραγματοποιηθούν και στη συνέχεια, ό,τι κριθεί ότι ωφελεί, θα πρέπει σίγουρα να εφαρμοστεί και στα υπόλοιπα.» ενώ η δεύτερη συμμετέχουσα Ε2 θεωρεί ότι «Περισσότερα προβλήματα δημιουργήθηκαν, παρά λύθηκαν». Ο τρίτος συμμετέχων Π1 από τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ.

διαφωνεί επίσης, τονίζοντας ότι «Είναι πολύ νωρίς. Θα πρέπει πρώτα να λειτουργήσουν δύο πλήρη κύκλοι κατάρτισης, να αξιολογηθούν, να εξαχθούν συμπεράσματα και ακολούθως να εφαρμοστούν και σε άλλα Ι.Ε.Κ.» με την τέταρτη συμμετέχουσα Π2 να επισημαίνει ότι «Μόνο όπου αποδεδειγμένα υποστηρίζεται η ύπαρξη σύγχρονου εξοπλισμού και αξιοποίησή του για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών κατάρτισης, γραμματειακής υποστήριξης, επικοινωνίας,» εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο επιφυλακτικότητα. Στην περίπτωση των Θεματικών Ι.Ε.Κ. ο πέμπτος συμμετέχων Θ1 είναι, ίσως, ο πιο θετικά διακείμενος αφού πιστεύει ότι «Σταδιακά θα πρέπει οι νέοι οδηγοί σπουδών μετά τη δοκιμή τους σε βάθος πενταετίας να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ.» σε αντίθεση με τον έκτο συμμετέχοντα που δηλώνει ότι «Πρέπει να γίνουν πρώτα οι αλλαγές».

Τέλος, η 10^η ερώτηση ήταν προαιρετική για όσους συμμετέχοντες στην έρευνα ήθελαν να προσθέσουν κάποιο δικό τους σχόλιο. Στην περίπτωση των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. η πρώτη συμμετέχουσα Ε1 εξέφρασε τη γνώμη ότι «Είναι πολύ νωρίς για να κρίνουμε το Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. μετά από ένα μόνο χρόνο λειτουργίας και μόνο της Α΄ τάξης.», ενώ η δεύτερη συμμετέχουσα Ε2 δηλώνει ότι «Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. γίνονται μετά από μελέτες. Ήταν πολύ βιαστική η αλλαγή. Η πιο πρόχειρη αλλαγή στην Τεχνική εκπαίδευση τα τελευταία 20 χρόνια που διδάσκω σε αυτόν τον κλάδο...» εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο την αποδοκιμασία της. Ο τρίτος συμμετέχων Π1 και η τέταρτη συμμετέχουσα Π2 από τα Πειραματικά Ι.Ε.Κ., δεν έκαναν κανένα σχόλιο. Όσον αφορά τα Θεματικά Ι.Ε.Κ. ο πέμπτος συμμετέχων Θ1 εξέφρασε τη γνώμη ότι «Χρειάζεται η επένδυση σε νέο σύγχρονο εξειδικευμένο εξοπλισμό και σε συνεργασίες με τη βιομηχανία. Η υλικοτεχνική υποδομή σε συνδυασμό με τη βελτίωση των κτιριακών υποδομών, την ασφάλεια του χώρου και τη διασύνδεση με τη βιομηχανία είναι κάποιοι από τους τομείς που θα πρέπει να γίνουν μεγαλύτερα βήματα προόδου.» και κάπως έτσι κινήθηκε και ο έκτος συμμετέχων Θ2 ο οποίος δήλωσε ότι «Χωρίς χρηματοδότηση για αγορά υλικών δε μπορούν να πραγματοποιηθούν ασκήσεις. Επίσης, χρειάζεται μια βελτίωση και στις συνθήκες των εργαστηρίων, όπως θέρμανση, ψύξη κτλ.».

Συνοψίζοντας, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες σημαντικό είναι να γίνονται οι αλλαγές μετά από μελέτες, να υπάρχει επαρκής χρηματοδότηση και διασύνδεση με την αγορά εργασίας.

4.4 Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα έρευνα χαρακτηρίζεται από ορισμένους περιορισμούς. Για παράδειγμα, τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας είναι γενικά και ως αποτέλεσμα δε μπορούν να οδηγήσουν σε μετρήσιμα και συγκρίσιμα αποτελέσματα (Ζάχος, 2010). Το μέγεθος του δείγματος είναι μικρό και συνεπώς δεν είναι ιδιαίτερα αντιπροσωπευτικό. Επίσης, το ερωτηματολόγιο δε βασίζεται σε κάποια δομημένη και σταθμισμένη κλίμακα με αποτέλεσμα τα συμπεράσματα της έρευνας να μη μπορούν να γενικευτούν και ούτε να συγκριθούν με τα αποτελέσματα άλλων ερευνών. Παρόλα αυτά, έγινε μεγάλη προσπάθεια ώστε η παρούσα έρευνα να μην οδηγήσει σε λάθος συμπεράσματα.

Τέλος, είναι πιθανό οι συμμετέχοντες να επηρεάζονται από πολιτικοϊδεολογικές αντιλήψεις με αποτέλεσμα οι απαντήσεις τους να μην είναι αντικειμενικές. Στην ποιοτική προσέγγιση, η υποκειμενικότητα θεωρείται δεδομένη και δεν αντιμετωπίζεται ως εμπόδιο (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

4.5 Σύγκριση αποτελεσμάτων της ποσοτικής με την ποιοτική έρευνα

Διανύουμε μια εποχή που η ΕΕΚ υπόκειται σε μεγάλες αλλαγές οι οποίες, ενδεχομένως, να την καταστήσουν ως πρώτη επιλογή των Ελλήνων μαθητών. Ο νόμος 4763/2020, καθιέρωσε επίσημα το Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων (Τύποι προσόντων, 2015) και ενίσχυσε το βαθμό αυτονομίας των μονάδων ΕΕΚ, με ενεργό ρόλο των εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας. Η Ελλάδα απέκτησε νέο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με στόχο την ενίσχυση της οικονομίας και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα συνεχούς εξέλιξης. Μετά τη σύσταση του κεντρικού και των περιφερειακών συμβουλίων, οι κοινωνικοί εταίροι και οι συναρμόδιοι φορείς θα μπορούν να διαμορφώνουν τις ειδικότητες και τα προγράμματα σπουδών ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς ([ΟΛΤΕΕ], 2022).

Το έτος 2021-22 ξεκίνησε η λειτουργία νέων δομών: 6 νέα πρότυπα ΕΠΑ.Λ., 5 Πειραματικά και 5 Θεματικά Ι.Ε.Κ.. Επίσης, συνεχίζεται η επικαιροποίηση και

ανάπτυξη νέων οδηγών κατάρτισης σε καινοτόμους τομείς της οικονομίας, η ενίσχυση της Μαθητείας, η θεσμοθέτηση της αμειβόμενης πρακτικής άσκησης, και η ανάπτυξη μηχανισμού παρακολούθησης της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων, με σκοπό την βελτίωση της προσαρμοστικότητας του συστήματος. Τέλος, δημιουργείται ψηφιακή πλατφόρμα που θα εξυπηρετήσει τις ανάγκες όλης της ΕΕΚ. (“Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων Ελλάδα Μπροστά,” 2021).

Με τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. γίνεται μεγαλύτερη προσπάθεια διασύνδεσης της ΕΕΚ με την αγορά εργασίας. Ο θεσμός της Μαθητείας ενισχύεται ακόμα περισσότερο αφού από τη Β΄ Λυκείου οι μαθητές πραγματοποιούν Πρακτική Άσκηση μία ημέρα την εβδομάδα (6 ώρες), ξεκινώντας από το σχολικό έτος 2022-23. Η Πρακτική Άσκηση θα συνεχιστεί και στη Γ΄ Λυκείου κατά το σχολικό έτος 2023-24 που θα λειτουργήσει για πρώτη φορά στα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ..

Οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ότι η Μαθητεία είναι ένας θεσμός απαραίτητος για την ΕΕΚ, με πολλά οφέλη για τους μαθητευόμενους αλλά, δυστυχώς, και μεγάλη γραφειοκρατία. Τον στηρίζουν από ενδιαφέρον για τους μαθητές και χωρίς κανένα προσωπικό όφελος. Για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να υποστηριχθεί από μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό που θα γνωρίζει τις ανάγκες της περιοχής και τους τοπικούς φορείς οπότε και θα μπορεί να λύσει πιο εύκολα τα προβλήματα που μπορεί να εμφανιστούν.

Όσον αφορά τα Θεματικά Ι.Ε.Κ., έγινε χρήση νέων μεθόδων διδασκαλίας όπως αυτή της ανεστραμμένης τάξης καθώς και διεπιστημονική προσέγγιση στην επίλυση προβλημάτων. Τα στελέχη των Ι.Ε.Κ. και οι εκπαιδευτικοί είναι δεκτικά στην αλλαγή αλλά χρειάζονται υποστήριξη κυρίως σε υλικοτεχνική υποδομή.

Στην περίπτωση των Πειραματικών Ι.Ε.Κ. δεν υπήρξε κάποια ιδιαίτερη διαφορά. Ίσως, περισσότερη εξωστρέφεια λόγω συμμετοχής σε Erasmus+ και περισσότερο ενδιαφέρον από πλευράς σπουδαστών σε αμειβόμενη Πρακτική Άσκηση. Και εδώ οι διευθυντές/υποδιευθυντές τονίζουν τη σημασία της γενναίας χρηματοδότησης.

Κοινή επιθυμία όλων των εμπλεκομένων εκπαιδευτικών και στελεχών είναι μεγαλύτερη εξωστρέφεια και σύμπραξη με Α.Ε.Ι. και φορείς.

Μέρος Γ΄

5. Συμπεράσματα

5.1 Συμμετοχή στη Μαθητεία

Οι στόχοι της «Ευρώπης 2030» για την εκπαίδευση περιλαμβάνουν την αύξηση του ποσοστού Μαθητείας στο 60% μέχρι το 2025. Τα μέχρι τώρα στοιχεία που έχουμε είναι αποθαρρυντικά καθώς όπως φαίνεται και από τον πίνακα 1.1 ο αριθμός των προσφερόμενων θέσεων Μαθητείας παρόλο που είχε παρουσιάσει μια αυξητική τάση τα τρία πρώτα χρόνια εφαρμογής του θεσμού «Μεταλυκειακό έτος- τάξη Μαθητείας», στη συνέχεια μειώθηκε αισθητά, με αποτέλεσμα να έχουμε φτάσει κατά το σχολικό έτος 2022-23 στις μισές περίπου προσφερόμενες θέσεις από τις 10490 θέσεις που διατίθονταν το 2018-19. Ένας άλλος απογοητευτικός αριθμός είναι αυτός των ατόμων που πραγματοποίησαν τελικά Μαθητεία τα προηγούμενα έτη αφού είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αριθμό των αντίστοιχων προσφερόμενων θέσεων. Ως επακόλουθο, ένας μεγάλος αριθμός προσφερόμενων θέσεων έμεινε αναξιοποίητος, γεγονός που προκαλεί προβληματισμό αν λάβουμε υπόψη μας το μεγάλο ποσοστό ανεργίας των νέων (κάτω των 25 ετών) στην Ελλάδα που αγγίζει το 39,1% από τα στοιχεία της Eurostat για τον Νοέμβριο 2021 (όπως αναφέρεται στο Lagos, 2022). Το ποσοστό αυτό είναι το μεγαλύτερο στην Ευρώπη με 10 ποσοστιαίες μονάδες διαφορά από αυτό της Ισπανίας που έρχεται δεύτερη. Σίγουρα η πανδημία που ακολούθησε την οικονομική κρίση και τα μνημόνια είναι δύο από τους λόγους που συνέβαλαν στο να κατακτήσει η Ελλάδα αυτήν την «πρωτιά».

Αν υπήρχε μεγαλύτερη ανταπόκριση για τη Μαθητεία το ποσοστό της ανεργίας των νέων θα ήταν σίγουρα μικρότερο αφού, συχνά, ένας αριθμός μαθητευόμενων παραμένει στην εργασία μετά το τέλος της υλοποίησης του θεσμού (Anja Lietzemann & Martin Mayerl, 2015).

Για την υποστήριξη της απασχόλησης των νέων η ΕΕ θέσπισε το νέο πρόγραμμα «Γέφυρα προς την απασχόληση: ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» το οποίο θα υποστηρίζει την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας και την

απασχόληση (Εγγυήσεις Για Τη Νεολαία, 2019). Η νέα αυτή «γέφυρα» για τους νέους και την απασχόληση:

- θα καλύπτει νέους ηλικίας από 15 έως 29 ετών
- θα είναι πιο συμπεριληπτική και θα δίνει έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες
- θα συνδέεται με τις ανάγκες των επιχειρήσεων παρέχοντάς τους τις αναγκαίες δεξιότητες και
- θα παρέχει εξατομικευμένες συμβουλές και καθοδήγηση.

((Στήριξη Της Απασχόλησης Των Νέων — Γέφυρα Προς Την Απασχόληση Για Την, n.d.))

5.2 Συμμετοχή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων τους τελευταίους 12 μήνες

Όσον αφορά τα ποσοστά των ενηλίκων που θα πρέπει να συμμετέχουν στη μάθηση τους προηγούμενους 12 μήνες είναι, επίσης, πολύ απογοητευτικά και πολύ κάτω του 47% που θα πρέπει να επιτευχθεί από την Ελλάδα μέχρι το 2025. Βεβαίως, υπάρχει μια μικρή αύξηση αν συγκρίνουμε τους αριθμούς στον πίνακα 1.2 μεταξύ του 11,7% που ήταν το 2011 και του 16,7% που έφτασε το 2016. Παρόλα αυτά η Ελλάδα παραμένει δεύτερη από το τέλος, μετά τη Ρουμανία. Πιο πρόσφατα ποσοστά δε βρέθηκαν.

Ένας τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε η Ελλάδα να αυξήσει τη συμμετοχή των ενηλίκων στη μάθηση θα μπορούσε να είναι η εξ αποστάσεως επιμόρφωση. Επομένως, η ανάπτυξη και επικύρωση των δεξιοτήτων διδασκαλίας εξ αποστάσεως στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα είναι ζωτικής σημασίας.

Σύμφωνα με το Education and Monitor 2020 (2020) για την εκπαίδευση ενηλίκων αυτό που καθορίζει αποφασιστικά τη συμμετοχή στη μάθηση τους τελευταίους 12 μήνες, κατά ένα 85,7% είναι ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας. Κίνητρα για την αύξηση του συγκεκριμένου ποσοστού θα μπορούσε να είναι η επαγγελματική ανέλιξη, η οποία, όμως, είναι κάτι που δεν συναντάμε εύκολα στον ιδιωτικό τομέα, όταν οι επιχειρήσεις είναι μικρού ή μεσαίου μεγέθους.

5.3 Ολοκλήρωση της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Σε σχέση με τα άτομα ηλικίας 25-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση θα πρέπει το ποσοστό τους να φτάσει τουλάχιστον στο 45% μέχρι το 2030. Σύμφωνα με τον πίνακα 1.4 το ποσοστό αυτό στην Ελλάδα ανέρχεται στο 43,1% το οποίο είναι πολύ κοντά στον παραπάνω στόχο και η κατάκτηση του οποίου μοιάζει να είναι εφικτή, αν κρίνουμε από την πορεία της επίτευξης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Επίσης, σύμφωνα με τον πίνακα 1.6 η Ελλάδα από το ποσοστό του 26,6% το 2009 κατάφερε να ξεπεράσει με ευκολία τον εθνικό στόχο του 32% για το 2020 και να φτάσει στο 43,1% το 2019. Επίσης, από τον ίδιο πίνακα είναι φανερό ότι η Ελλάδα βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο της Ευρώπης των 27 που βρίσκεται στο 40,3%.

Σύμφωνα με τον πίνακα 1.5 το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις πόλεις-αστικές περιοχές σε όλα τα κράτη μέλη είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από ότι στα χωριά-αστικές περιοχές εκτός από τη Μάλτα. Συγκεκριμένα για την Ελλάδα, το ποσοστό στις πόλεις ανέρχεται στο 53,2% το οποίο είναι αρκετά υψηλό, ενώ αντιθέτως, στα χωριά παραμένει χαμηλό στο 25% .

5.4 Απασχόληση ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως

Τέλος, όσον αφορά τα ποσοστά απασχόλησης ατόμων που έχουν αποφοιτήσει προσφάτως, όπως αναφέρονται στον πίνακα 1.7, το ποσοστό της Ελλάδας από το 58,6% που ήταν το 2010 έφτασε στο 59,4% το 2019. Η αύξηση του 0,8% μέσα σε 9 χρόνια δεν ήταν αρκετή ώστε η Ελλάδα να πλησιάσει το 82% που ήταν ο στόχος της Ευρώπης 2020. Στον συγκεκριμένο πίνακα η Ελλάδα βρίσκεται στη δεύτερη θέση από το τέλος, αμέσως μετά την Ιταλία (Education and Monitor 2020, 2020).

Ο διαχωρισμός των ποσοστών απασχόλησης των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από άλλους πτυχιούχους στους πίνακες 1.8 και 1.9 μας δίνει τη δυνατότητα να δούμε περισσότερες αλλαγές με την πάροδο του χρόνου. Υπήρξε θετική εξέλιξη του ποσοστού απασχόλησης μεταξύ των πρόσφατων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 5-8) της τάξεως του 16,8% για το χρονικό διάστημα 2014-2019.

Τα ποσοστά απασχόλησης τείνουν να συνδέονται με το επίπεδο εκπαίδευσης καθώς και με τη συνάφεια των σπουδών με την αγορά εργασίας. Μεταξύ των πρόσφατων αποφοίτων με διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης (σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης των νέων ενηλίκων ηλικίας 20-34 ετών που δεν βρίσκονται σε περαιτέρω εκπαίδευση ή κατάρτιση), είναι προφανές ότι εκείνοι με μόνο μεσαίου επιπέδου γενικά προσόντα, σε σύγκριση με όλους τους πρόσφατους πτυχιούχους έμειναν εκτός απασχόλησης κατά μεγαλύτερο ποσοστό σε όλες τις χώρες εκτός από τη Σλοβακία και τη Φινλανδία.

Από τον πίνακα 1.8 προκύπτει ότι το 2019 όσοι είχαν υψηλό επίπεδο προσόντων είχαν και υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης όλων των νέων ενηλίκων σε όλες σχεδόν τις χώρες εκτός από την Ελλάδα. Μια πιο διαφοροποιημένη εικόνα προκύπτει για τα ποσοστά απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων με μεσαίου επιπέδου επαγγελματικά προσόντα ΕΕΚ. Κατά μέσο όρο στην ΕΕ των 27 οι πρόσφατοι απόφοιτοι ΕΕΚ είχαν ένα ελαφρώς υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης 1,7% σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης των νέων ενηλίκων που δεν φοιτούν στην εκπαίδευση. Σε ορισμένα κράτη μέλη, όμως, οι πρόσφατοι απόφοιτοι της ΕΕΚ είχαν χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης από τους νέους ενήλικες γενικά. Αυτό συμβαίνει και στην περίπτωση της Ελλάδας -15,6%.

Αντίθετα, όσοι είχαν υψηλό επίπεδο προσόντων (τριτοβάθμια εκπαίδευση) είχαν υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης σε σύγκριση με το μέσο ποσοστό απασχόλησης όλων των νέων ενηλίκων σε όλες τις χώρες εκτός από την Ελλάδα -2,3%.

Λόγω της ευρείας βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των κρατών μελών, το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ των 27 και των τριών βασικών κατηγοριών πρόσφατων αποφοίτων αυξήθηκε μεταξύ 2014 και 2019, με το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων μεσαίου επιπέδου πιο πολύ από όλα. Επίσης, σε όλες τις χώρες εκτός από τη Μάλτα, τα ποσοστά απασχόλησης των πρόσφατων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχουν αυξηθεί.

Ο αριθμός, όμως, και το μαθησιακό επίπεδο των μαθητών στα διαφορετικά επίπεδα εκπαίδευσης, ιδιαίτερα στην ΕΕΚ, καθώς και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των χωρών. Αυτό πιθανώς να έχει σχέση με τις προοπτικές απασχόλησης των αποφοίτων. Σε μια χώρα όπου η ΕΕΚ μεσαίου επιπέδου

(ISCED 3) περιορίζεται μόνο σε ένα πολύ μικρό εύρος επαγγελμάτων και στοχεύει κυρίως σε μειονεκτούντες μαθητές θα έχει διαφορετικά ποσοστά απασχόλησης αποφοίτων από αυτά σε με μια άλλη χώρα όπου η ΕΕΚ μεσαίου επιπέδου προετοιμάζει τους εκπαιδευόμενους για ένα ευρύ φάσμα επαγγελμάτων και προσελκύει μαθητές με καλές αποδόσεις.

Ο σχεδιασμός της ΕΕΚ. θα πρέπει να βασίζεται στην ολιστική θεώρηση του συστήματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στην αναγνώριση και ενίσχυση του κοινωνικού ρόλου της και στον περιορισμό των κοινωνικών ανισοτήτων. Η ΕΕΚ οφείλει να εναρμονίζεται με τις απαιτήσεις της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, να παρέχει ποιοτική εκπαίδευση στους μαθητές/τριες που την επιλέγουν αλλά και ασφαλείς επαγγελματικές διεξόδους στους αποφοίτους της. Τέλος, θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη χρηματοδότηση καθώς και επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση

Adult learning initiatives. (2021). European Education Area. Retrieved September 26, 2022, from <https://education.ec.europa.eu/education-levels/adult-learning/adult-learning-initiatives>

Anja Lietzemann & Martin Mayerl. (2015, January). *Η ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ-ΩΠΑ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ* [Press release]. Retrieved September 28, 2022, from: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/74d2e680-8b97-4614-85c9-6b84d765bbc7/activation_manual_EL_web_gesch.pdf

Education and Training Monitor 2020. (2020, September 15). European Commission. Retrieved September 25, 2022, from <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2020/en/chapters/chapter6.html>

EUR-Lex - 32018H0502(01) - EN - EUR-Lex. (2018, May 2). *European Union.* Retrieved September 28, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0502%2801%29>

The European Education Area and the 2030 strategic framework for education and training. (2021, May). European Parliament. Retrieved September 14, 2022, from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690630/EPRS_BRI\(2021\)690630_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690630/EPRS_BRI(2021)690630_EN.pdf)

Filliettaz, L. (2010, December 1). Dropping out of apprenticeship programs: Evidence from the Swiss vocational education system and methodological perspectives for research. *International Journal of Training Research*, 8(2), 141–153.

<https://doi.org/10.5172/ijtr.8.2.141>

Greece: innovation in upper secondary VET programmes. (2022, February 9).

CEDEFOP. Retrieved September 24, 2022, from

<https://www.cedefop.europa.eu/en/news/greece-innovation-upper-secondary-vet-programmes>

Kuczera, M., T. Bastianić and S. Field (2018), *Apprenticeship and Vocational Education and Training in Israel*, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris,

<https://doi.org/10.1787/9789264302051-en>.

Lagos, I. (2022, January 19). *Parliamentary question / Scourge of youth unemployment in Greece / E-000229/2022 / European Parliament*. © European Union, 2022 -

Source: European Parliament. Retrieved September 28, 2022, from

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2022-000229_EN.html

Mantzoukas, S. (2007). Qualitative research in six easy steps The epistemology, the methods and the presentation. *NOSILEFTIKI*, 46(1), 88–98.

<https://eclass.uop.gr/modules/document/file.php/TS162/%CE%91%CE%BD%CE%AC%CE%BB%CF%85%CF%83%CE%B7%20%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD%20%CE%B4%CE%B5%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD.pdf>

Mourshed, M., Patel, J., & Suder, K. (n.d.). Education to Employment: Getting

Europe's Youth into Work. In *McKinsey Center for Government*.

<https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/industries/public%20and%20so>

cial%20sector/our%20insights/converting%20education%20to%20employe
ment%20in%20europe/education%20to%20employment%20getting%20europes
%20youth%20into%20work%20full%20report.pdf

Porto Social Summit: all partners commit to 2030 social targets. (2021, May 7).

2021PORTUGAL.EU. Retrieved September 26, 2022, from

<https://www.2021portugal.eu/en/porto-social-summit/news/porto-social-summit-all-partners-commit-to-2030-social-targets/>

Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*. Gutenberg : Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Stenström, M. L., Virolainen, M., & Nord-VET (projekt). (2014). *The history of finnish vocational education and training*. Roskilde Universitet.

[https://www.researchgate.net/profile/Maarit-](https://www.researchgate.net/profile/Maarit-Virolainen/publication/275798990)

[Virolainen/publication/275798990](https://www.researchgate.net/profile/Maarit-Virolainen/publication/275798990) [The history of Finnish vocational education and training/links/554716560cf24107d3980f95/The-history-of-Finnish-vocational-education-and-training.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Maarit-Virolainen/publication/275798990)

Team, I. (2020, February 20). Apprenticeship-a means of fighting youth unemployment and contributing to economic growth? *Institute of Entrepreneurship Development*. Retrieved September 24, 2022, from <https://ied.eu/project-updates/apprenticeship-means-fighting/>

United Nations. (1999). *Member States*. Retrieved August 2, 2022, from

<https://www.un.org/en/about-us/member-states>

Vocational education and training initiatives. (2021). European Education Area.
Retrieved September 26, 2022, from <https://education.ec.europa.eu/education-levels/vocational-education-and-training/vocational-education-and-training-initiatives>

Ελληνόγλωσση

Γλωσσάριο: Βιώσιμη ανάπτυξη. (n.d.). European Commission. Retrieved September 20, 2022, from https://ec.europa.eu/regional_policy/el/policy/what/glossary/s/sustainable-development

Εγγυήσεις για τη νεολαία. (2019, January 10). European Council. Retrieved September 24, 2022, from <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/youth-employment/youth-guarantee/>

Έδρα UNESCO Διαπολιτισμικής Πολιτικής Για Μια Δραστήρια Και Αλληλέγγυα Ιθαγένεια. (1991, November 20). *Unescochair*. Retrieved September 25, 2022, from http://unescochair.uom.gr/?page_id=189

Εθνικό Σχέδιο Μεταρρυθμίσεων Ελλάδα Μπροστά. (2021, September). *Ελληνική Κυβέρνηση*, 47. Retrieved August 22, 2022, from : https://government.gov.gr/wp-content/uploads/2021/03/ethniko_sxedio_metarithmiseon.pdf

Ζάχος, Δ. (2010, October). *Δομή και σημασία της επιστημονικής εργασίας στους τομείς δραστηριότητας των εκπαιδευτικών*. Retrieved August 20, 2022, from : <http://users.auth.gr/dimzachos/semiosis%2010%20final.pdf>

Η συμβολή της ΕΕ στην υλοποίηση των αναπτυξιακών στόχων της Χιλιετίας (ΑΣΧ).
(2009, February 19). <https://eur-lex.europa.eu/>. Retrieved September 20, 2022,
from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:r12533&from=EL>

Ηνωμένα Έθνη. (2019, November 12). *ΙΣΤΟΡΙΑ - Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ - Greece*. Retrieved September 17, 2022, from <https://unric.org/el/%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%81%ce%b9%ce%b1/>

Ηνωμένα Έθνη. (2021, November 16). *Ατζέντα 2030 - Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης του ΟΗΕ - Greece*. Retrieved October 9, 2022, from <https://unric.org/el/17-%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%87%CE%BF%CE%B9-%CE%B2%CE%B9%CF%89%CF%83%CE%B9%CE%BC%CE%B7%CF%83-%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%83/>

Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2018). *Έκθεση αποτίμησης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) για την Α' φάση του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας: εμπειρική διερεύνηση σε μαθητευόμενους/ες, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές φορέων απασχόλησης*. Μονάδα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. [http://www.iep.edu.gr/el/?view=article&id=778:ekthesi-
apotimisis-etos-mathiteias](http://www.iep.edu.gr/el/?view=article&id=778:ekthesi-apotimisis-etos-mathiteias)

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Retrieved August 29, 2022, from <https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/PPP125/%CE%A7%CF%81%CE%B7%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%AF%20%>

[CE%BF%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CE%BF%CE%AF/%CE%A0%CE%BF%CE%B9%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%BCE%CE%B5%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1%20%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1%CF%82.pdf](https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/361226_apaxiosi-toy-thesmoy-toy-metalykeiakoy-etoys-taxis-mathiteias-ton-epal)

Κοτσιφάκης, Θ. (2021, October 22). ΕΠΑΛ: Απαξίωση του θεσμού του Μεταλυκειακού Έτους-Τάξης Μαθητείας. *Alfavita*. Retrieved September 25, 2022, from https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/361226_apaxiosi-toy-thesmoy-toy-metalykeiakoy-etoys-taxis-mathiteias-ton-epal

ΝΟΜΟΣ 4763/2020 (Κωδικοποιημένος) - ΦΕΚ Α 254/21.12.2020. (n.d.). *kodiko.gr*. Retrieved September 26, 2022, from <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/662267>

ΟΔΗΓΙΑ 2005/36/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. (2014, January 17). European Union. Retrieved September 18, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02005L0036-20140117&from=EN>

ΟΔΗΓΙΑ ΕΕ 2018/958 ΤΟΥ ΕΚ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 28ης ΙΟΥΝΙΟΥ 2018 Σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας. (2018, July 9). *European Union*. Retrieved September 25, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0958&from=EL>

Οι ειδικότητες του Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ. (2019, June 5). ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. Retrieved September 17, 2022, from <https://www.minedu.gov.gr/texniki-ekpaideusi>

[2/mathiteia/dimosieyseis-mathiteias/41599-05-06-19-oi-eidikotites-tou-metalykeiakoy-etous-taksis-mathiteias-ton-epa-l-3](https://www.mathiteia.gr/dimosieyseis-mathiteias/41599-05-06-19-oi-eidikotites-tou-metalykeiakoy-etous-taksis-mathiteias-ton-epa-l-3)

[ΟΛΤΕΕ]. (2022, May 10). *Τα Πρότυπα Επαγγελματικά Λύκεια και ο Στρατηγικός Σχεδιασμός της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης* [Video]. YouTube. Retrieved September 27, 2022, from <https://www.youtube.com/watch?v=zbXAnq08W6M&t=706s>

Στήριξη της απασχόλησης των νέων — Γέφυρα προς την απασχόληση για την. (n.d.). Ευρωπαϊκή Επιτροπή - European Commission. Retrieved October 8, 2022, from https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/youth-employment-support_el

ΣΤΟΧΟΣ 4 - ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. (n.d.). Ηνωμένα Έθνη - Περιφερειακό Κέντρο Πληροφόρησης Του ΟΗΕ. Retrieved August 9, 2022, from <https://unric.org/el/%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%87%ce%bf%cf%83-4-%cf%80%ce%bf%ce%b9%ce%bf%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%ce%b5%ce%ba%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b5%cf%85%cf%83%ce%b7/>

Στρατηγική της Λισαβόνας. (2009, August 6). *European Union*. Retrieved September 26, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:184E:0030:0038:EL:PDF>

Συμβούλιο Απασχόλησης, Κοινωνικής Πολιτικής, Υγείας και Καταναλωτών. (2018, March 15). *European Commission*. Retrieved September 29, 2022, from <https://www.consilium.europa.eu/el/meetings/epsco/2018/03/15/>

Σχέδιο συμπερασμάτων του Συμβουλίου για την παγκόσμια διάσταση της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. (2014, January 31). *European Union*. Retrieved September 23, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A52014XG0131%2801%29>

Τα πρώτα Πειραματικά και Θεματικά Δημόσια ΙΕΚ λειτουργούν από Οκτώβριο. (2021, August 26). ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ. Retrieved August 29, 2022, from <https://www.minedu.gov.gr/news/49806-26-08-21-ta-prota-peiramatika-kai-thematika-dimosia-iek-leitourgoun-apo-oktovrio>

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2020, December 2). *Σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα*. European Union. Retrieved September 22, 2022, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-EL/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A32020H1202%2801%29>

Τύποι Προσόντων. (2015). Retrieved September 28, 2022, from <https://proson.eoppep.gr/el/QualificationTypes>

NOMΟΘΕΣΙΑ

kodiko.gr | Ελληνική νομοθεσία. (n.d.). kodiko.gr. Retrieved September 26, 2022, from <https://www.kodiko.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΟ ΕΤΟΣ –ΤΑΞΗ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1/4 - Δημογραφικά

1. Φύλο

α) Θήλυ

β) Άρρεν

2. Ηλικία

α) έως 39 ετών

β) 40-49

γ) 50-59

δ) 60 ετών και άνω

3. Εκπαιδευτική Προϋπηρεσία

α) έως 5 έτη

β) 6-10

γ) 11-15

δ) 16-20

ε) 21-25

στ) 26-30

ζ) 31 και άνω

4. Ειδικότητα (π.χ. ΠΕ87.02 Νοσηλευτικής) ...(ανοιχτού τύπου)

5. Συμπληρώστε το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας

α) Απολυτήριο Λυκείου

β) ΑΕΙ/ΤΕΙ

γ) Μεταπτυχιακό

δ) Διδακτορικό

6. Γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

α) Βασικές γνώσεις

β) Επιπέδου Β1

γ) Επιπέδου Β2 και άνω

7. Για ποιο λόγο αναλάβατε τη Μαθητεία... (ανοιχτού τύπου)

8. Έτος υλοποίησης της Μαθητείας

α) 2016-2017

β) 2017-2018

γ) 2018-2019

δ) 2019-2020

ε) 2021-2022

ΕΝΟΤΗΤΑ 2/6 Απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις διαδικασίες και τη διάρκεια του «Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας»	Διαφωνώ Απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ Απόλυτα
1. Η ενημέρωση που είχαμε για τις διαδικασίες υλοποίησης του Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας ήταν επαρκής					
2. Το χρονικό διάστημα του προγράμματος της Μαθητείας (9 μήνες) ήταν επαρκές για					

την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων της Μαθητείας					
3.Η κατανομή ωρών του προγράμματος Μαθητείας στη σχολική μονάδα (ή Ε.Κ.) /επιχείρηση (7/28 ώρες) ήταν ορθολογική για την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων					
4.Η διάρκεια της ευέλικτης ζώνης ήταν επαρκής για να καλύψει τις ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/μαθητριών					
5.Ο διαθέσιμος εργαστηριακός εξοπλισμός ήταν επαρκής για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων					
ΕΝΟΤΗΤΑ 3/6 Το Πρόγραμμα Σπουδών					
6.έχει σαφές και κατανοητό περιεχόμενο					
7.αναβαθμίζει τις γνώσεις/δεξιότητες/ικανότητες που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των τριών τάξεων του ΕΠΑ.Λ.					
8.προωθεί την καινοτομία/επιχειρηματικότητα					
9.καλλιεργεί δεξιότητες επικοινωνίας					
10.καλλιεργεί δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων					
11.ενθαρρύνει την αξιοποίηση εργαλείων ΤΠΕ					
12.καλλιεργεί τις μεταγνωστικές δεξιότητες (learn how to learn					
13.προωθεί την επαγγελματική συνείδηση					
14.ενισχύει τις δεξιότητες συνεργασίας					
15.ενισχύει την περιβαλλοντική συνείδηση					
16.εμπλέκει τον/την μαθητευόμενο/η σε εναλλακτικούς τρόπους προσέγγισης της γνώσης					
17.προωθεί τις αρχές ασφάλειας και υγείας στην εργασία					
18.συμβάλλει στην ανανέωση των διδακτικών πρακτικών του/της εκπαιδευτικού					
19.παρέχει δυνατότητες καινοτόμου δράσης στον/στην εκπαιδευτικό					
20.διαθέτει ξεκάθαρη δομή ενοτήτων					
21.δημιουργεί κίνητρα μάθησης για τους/τις μαθητευόμενους/ες					
22.καλύπτει επαρκώς τις επαγγελματικές ανάγκες της ειδικότητας					

ΕΝΟΤΗΤΑ 4/6 Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα/στόχοι (όπως κατά περίπτωση αναφέρονται) στο Πρόγραμμα Σπουδών					
23.καλύπτουν επαρκώς το εργασιακό προφίλ των αποφοίτων					
24.είναι μαθητοκεντρικά					
25.είναι διατυπωμένα με σαφήνεια					
26.είναι εύκολα αξιολογήσιμα					
ΕΝΟΤΗΤΑ 5/6 Αξιολόγηση των ΠΣ Μαθητείας ως προς τις ενδεικτικές δραστηριότητες					
27.είναι προσανατολισμένες προς την επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων/στόχων					
28.είναι κατανοητές					
29.σχετίζονται με αυθεντικά επαγγελματικά έργα					
30.λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητευομένων					
31.λαμβάνουν υπόψη τις εμπειρίες των μαθητευομένων					
32.παρέχουν τη δυνατότητα ευελιξίας σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητευομένων					

ΕΝΟΤΗΤΑ 6/6 Απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τα οφέλη του «Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας» για τους/τις μαθητευόμενους/ες					
33.Οι γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν οι μαθητευόμενοι/ες κατά την διάρκεια των τριών τάξεων του ΕΠΑ.Λ. τους βοήθησαν να ενταχθούν ομαλά στο εργασιακό περιβάλλον όταν ξεκίνησαν τη Μαθητεία.					
34.Το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών του «Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας» ανταποκρινόταν στο προφίλ των καθηκόντων των αποφοίτων στο εργασιακό περιβάλλον.					
35.Η υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» συνέβαλε στην αναβάθμιση των επαγγελματικών γνώσεων των μαθητευομένων.					
36.Οι μαθητευόμενοι/ες μετά την ολοκλήρωση της φοίτησης ανέπτυξαν					

κοινωνικές και προσωπικές δεξιότητες (soft skills).					
37.Η ολοκλήρωση του «Μεταλυκειακού έτους- τάξης Μαθητείας» αυξάνει τις πιθανότητες των αποφοίτων να απορροφηθούν από την αγορά εργασίας.					
38.Η υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» συνέβαλε στην ενδυνάμωση των σχέσεων συνεργασίας των εκπαιδευτικών με τους/τις μαθητευόμενους/ες.					
39.Η υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» ενίσχυσε τον προβληματισμό των μαθητευομένων ως προς τα ζητήματα εργασίας.					
40.Η υλοποίηση του «Μεταλυκειακού έτους-τάξης Μαθητείας» προκάλεσε το ενδιαφέρον των μαθητών και μαθητριών.					
41. Εδώ μπορείτε να προσθέσετε τυχόν σχόλια, εφόσον το επιθυμείτε:					

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

1^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

56 ετών Εκπαιδευτικός (γυναίκα) σε Πρότυπο Επαγγελματικό Λύκειο

1.Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Α: 14 χρόνια

2. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

Α: 14 χρόνια

3. Ε: Είχατε κάποια διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

Α: Όχι, ποτέ.

4. Ε: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

Α: ΠΕ87.01 Ιατρικής και έχω μεταπτυχιακό στη Διοίκηση Μονάδων Υγείας.

5. Ε: Τη χρονιά που μας πέρασε το σχολείο στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Πρότυπο επαγγελματικό λύκειο. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

Α: Η αλήθεια είναι ότι δεν είχαμε μεγάλες αλλαγές. Αυτό που άλλαξε ουσιαστικά ήταν το Πρόγραμμα Σπουδών.

6. Ε: Θεωρείτε ότι οι μαθητές που παρακολούθησαν την Α΄τάξη του σχολείου σας, κατά το σχολικό έτος 2021-22 διαφοροποιήθηκαν κατά πολύ από τους μαθητές της Α΄ τάξης ενός τυπικού ΕΠΑΛ;

Α: Οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον στα εργαστήρια δεξιοτήτων και είχαν ενεργή συμμετοχή. Κατά τα άλλα, άλλαξε μόνο το Πρόγραμμα Σπουδών.

7. Ε: Αντιμετωπίσατε κάποιο πρόβλημα κατά τη λειτουργία του Πρότυπου επαγγελματικού λυκείου; Και αν ναι, πώς λύθηκε το πρόβλημα αυτό;

A: Όχι κανένα πρόβλημα ως προς τους μαθητές. Υπήρχαν, αντιδράσεις από τους εκπαιδευτικούς χωρίς, όμως, ουσιαστικό λόγο πέρα από ιδεολογικούς ή λόγω παραπληροφόρησης. Ανησυχούσαν ότι θα χαθούν οργανικές θέσεις, κάτι που, όμως, δεν έγινε.

8. E: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ.;

A: Μέχρι στιγμής δεν έχει πραγματοποιηθεί το σύνολο των αναμενόμενων αλλαγών και βελτιώσεων. Αφού πραγματοποιηθούν θα μπορέσουμε να μιλήσουμε για περαιτέρω βελτίωση.

9. E: Πιστεύετε ότι οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Πρότυπα ΕΠΑΛ να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα ΕΠΑΛ, ώστε να μη χάσει η επαγγελματική εκπαίδευση τον κοινωνικό της χαρακτήρα;

A: Θα πρέπει πρώτα να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα του συνόλου των αλλαγών, αφού αυτές πραγματοποιηθούν και στη συνέχεια, ό,τι κριθεί ότι ωφελεί, θα πρέπει σίγουρα να εφαρμοστεί και στα υπόλοιπα.

10. E: Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας. Θα θέλατε, ίσως, να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

A: Είναι πολύ νωρίς για να κρίνουμε το Πρότυπο ΕΠΑ.Λ. μετά από ένα μόνο χρόνο λειτουργίας και μόνο της Α΄τάξης.

2^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

47 ετών εκπαιδευτικός (γυναίκα) σε Πρότυπο Επαγγελματικό Λύκειο

1. E: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

A: 20 χρόνια

2. E: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

A: 20 χρόνια

3. E: Είχατε κάποια διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

A: Ναι, είμαι τομεάρχης εδώ και 3 χρόνια.

4. E: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

A: Είμαι Πληροφορικός ΠΕ86 και έχω μεταπτυχιακό στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

5. E: Τη χρονιά που μας πέρασε το σχολείο στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Πρότυπο επαγγελματικό λύκειο. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

A: Στο μάθημα της πληροφορικής η αλλαγή ήταν μόνο στο ότι το τμήμα δεν έσπασε και μπαίνανε 2 καθηγητές.

6. E: Θεωρείτε ότι οι μαθητές που παρακολούθησαν την Α' τάξη του σχολείου σας, κατά το σχολικό έτος 2021-22 διαφοροποιήθηκαν κατά πολύ από τους μαθητές της Α' τάξης ενός τυπικού ΕΠΑΛ;

A: Όχι δεν υπήρξε κάποια ιδιαίτερη διαφοροποίηση.

7. E: Αντιμετωπίσατε κάποιο πρόβλημα κατά τη λειτουργία του Πρότυπου επαγγελματικού λυκείου; Και αν ναι, πώς λύθηκε το πρόβλημα αυτό;

A: Υπήρχαν πολλές ώρες σε μαθήματα που δεν υπήρχε σαφής ύλη αλλά και πολύ μπερδεμένες αναθέσεις, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να βγει πρόγραμμα ... αν γίνονταν όλα σύμφωνα με τις οδηγίες. Για τη διδασκαλία αυτών των μαθημάτων δεν έχω άποψη γιατί δεν δίδαξα κάποιο από αυτά.

8. E: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ.;

A: Νέα εργαστήρια όπως μας υποσχέθηκαν αλλά δεν έγινε καμία κίνηση. Ένα πρόγραμμα σπουδών που να μπορεί να εφαρμοστεί σε ΕΠΑ.Λ. και που να έχει μελετηθεί από άτομα με εμπειρία που γνωρίζουν πώς ένα μέσο ΕΠΑ.Λ. λειτουργεί και τι δυσκολίες έχει.

9. Ε: Πιστεύετε ότι οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Πρότυπα ΕΠΑΛ να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα ΕΠΑΛ, ώστε να μη χάσει η επαγγελματική εκπαίδευση τον κοινωνικό της χαρακτήρα;

Α: Όχι. Περισσότερα προβλήματα δημιουργήθηκαν, παρά λύθηκαν.

10. Ε: Ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σας. Θα θέλατε, ίσως, να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

Α: Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. γίνονται μετά από μελέτες. Ήταν πολύ βιαστική η αλλαγή. Η πιο πρόχειρη αλλαγή στην Τεχνική εκπαίδευση τα τελευταία 20 χρόνια που διδάσκω σε αυτόν τον κλάδο...

3^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

57 ετών Διευθυντής σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ.

1. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Α: 26 χρόνια

2. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

Α: 12 χρόνια

3. Ε: Είχατε κάποια διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

Α: Ναι, είμαι διευθυντής τα τελευταία 5 χρόνια.

4. Ε: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

Α: ΠΕ82 Μηχανολόγος και έχω μεταπτυχιακό στις Σπουδές στην Εκπαίδευση.

5. Ε: Τη χρονιά που μας πέρασε το Ι.Ε.Κ. στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

Α: Δεν είχαμε καμία διαφορά.

6. Ε: Σε τι ωφελήθηκαν οι σπουδαστές του πρώτου έτους λειτουργίας των

Πειραματικών Ι.Ε.Κ. από τους σπουδαστές του Ι.Ε.Κ. των προηγούμενων ετών;

Α: Στο γεγονός ότι φοιτούν σε πειραματικές ειδικότητες –όσοι φοιτούν- και θα είναι οι πρώτοι απόφοιτοι, πανελλαδικά- που θα είναι κάτοχοι αυτών των ειδικοτήτων.

7. Ε: Όσον αφορά τη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, πώς λειτούργησε;

Α: Δεν είχαμε κάποιο αποτέλεσμα ως προς αυτήν την κατεύθυνση.

8. Ε: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Πειραματικών Ι.Ε.Κ.;

Α: Ναι, η γενναία χρηματοδότησή τους.

9.Ε: Θα πρέπει οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ. και κατά πόσο είναι εφικτό;

Α: Όχι ακόμη. Είναι πολύ νωρίς. Θα πρέπει πρώτα να λειτουργήσουν δύο πλήρη κύκλοι κατάρτισης, να αξιολογηθούν, να εξαχθούν συμπεράσματα και ακολούθως να εφαρμοστούν και σε άλλα Ι.Ε.Κ.

10. Ε: Ευχαριστούμε πολύ για το χρόνο σας. Θα θέλατε ίσως να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

4^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

58 ετών Εκπαιδευτικός (γυναίκα) σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ.

1. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Α: 31 χρόνια

2. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

Α: 10 χρόνια

3. Ε: Είχατε κάποια διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

A: Είμαι εκπαιδευτικός. Δεν είχα κάποια θέση διοικητική.

4. E: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

A: Είμαι Φυσικοθεραπεύτρια ΠΕ87.08 και έχω Μεταπτυχιακό στην Προηγμένη Φυσικοθεραπεία.

5. E: Τη χρονιά που μας πέρασε το Ι.Ε.Κ. στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Πειραματικό Ι.Ε.Κ. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

A: Η σύγκριση της λειτουργίας του Ι.Ε.Κ. Γλυφάδας πριν και μετά τη μετατροπή του σε Πειραματικό, δεν παρουσίασε μεγάλες διαφορές. Η γνώμη μου είναι ότι, όπως και στο παρελθόν, υποστηρίζεται στο μέτρο των δυνατοτήτων και με βάση τις υποδομές τόσο το έργο των εκπαιδευτικών όσο και αυτό των καταριζομένων.

6. E: Σε τι ωφελήθηκαν οι σπουδαστές του πρώτου έτους λειτουργίας των Πειραματικών Ι.Ε.Κ. από τους σπουδαστές του Ι.Ε.Κ. των προηγούμενων ετών;

A: Θεωρώ ότι επιτεύχθηκε μεγαλύτερη εξωστρέφεια με την υλοποίηση των προγραμμάτων Erasmus+. Επίσης οι φοιτητές έδειξαν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για τη συμμετοχή τους στην αμειβόμενη Πρακτική Άσκηση, μέσω απασχόλησής τους σε ιδιωτικές επαγγελματικές μονάδες απασχόλησης σε συναφείς δραστηριότητες με το αντικείμενο σπουδών τους.

7. E: Όσον αφορά τη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ποια τα συμπεράσματα σας;

A: Δεν υπάρχει κάποια πρόοδος.

8. E: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Πειραματικών Ι.Ε.Κ.;

Η υποστήριξη ανάπτυξης των διαθέσιμων πόρων (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, ειδικοί χώροι, εξοπλισμός, διαθέσιμα μέσα, οικονομικοί πόροι του Ι.Ε.Κ). Η θετική διάθεση των Διοικητικά Υπευθύνων και οι ενεργός υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας των Εκπαιδευτών δεν επαρκούν για την παροχή της κατάρτισης των εκπαιδευομένων, ελλείπει των απαραίτητων και άμεσα διαθέσιμων πόρων για την υλοποίηση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους καταριζόμενους

9. Ε: Θα πρέπει οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Πειραματικά Ι.Ε.Κ. να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ. και κατά πόσο είναι εφικτό;

Α: Μόνο όπου αποδεδειγμένα υποστηρίζετε ή ύπαρξη σύγχρονου εξοπλισμού και αξιοποίησή του για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών κατάρτισης, γραμματειακής υποστήριξης, επικοινωνίας, ενημέρωσης, εξυπηρέτησης κοινού και δημοσιοποίησης του έργου του Ι.Ε.Κ.

10. Ε: Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Θα θέλατε, ίσως, να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

5^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

59 ετών Διευθυντής σε Θεματικό Ι.Ε.Κ.

1. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

Α: 28 χρόνια

2. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

Α: 11 χρόνια

3. Ε: Είχατε κάποια διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

Α: Είμαι διευθυντής. 3 χρόνια.

4. Ε: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

Α: ΠΕ86 Πληροφορικός αλλά έχω και δεύτερο πτυχίο Μαθηματικού.

5. Ε: Τη χρονιά που μας πέρασε το Ι.Ε.Κ. στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Θεματικό Ι.Ε.Κ. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

Α: Έγινε μεγαλύτερη χρήση της πλατφόρμας MOODLE από σπουδαστές και καθηγητές. Έγινε χρήση τεχνικών STEAM στη διδασκαλία, διεπιστημονική προσέγγιση στην επίλυση προβλημάτων και δημιουργία νέων οδηγών σπουδών για νέες ειδικότητες.

6. Ε: Σε τι ωφελήθηκαν οι σπουδαστές του πρώτου έτους λειτουργίας των Θεματικών Ι.Ε.Κ. από τους σπουδαστές του Ι.Ε.Κ. των προηγούμενων ετών;

Α: Το ΔΘΙΕΚ προσέφερε στους σπουδαστές του εμβάθυνση στη διδασκαλία με χρήση της μεθοδολογίας ανεστραμμένης τάξης και χρήση STEAM στην εκπαιδευτική διαδικασία.

7. Ε: Όσον αφορά τη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ποια τα συμπεράσματά σας;

Α: Όχι, είναι νωρίς ακόμα.

8. Ε: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Θεματικών Ι.Ε.Κ.;

Α: Θα πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη δυνατότητα εμπλοκής των εκπαιδευτών στη χρήση STEAM τεχνικών, στη χρήση ψηφιακού υλικού για τα εργαστήρια και στην περαιτέρω ενίσχυση των επαγγελματικών επισκέψεων σε εταιρείες και βιομηχανία. Σημαντική είναι η βελτίωση σε εξοπλισμό εργαστηρίων, υλικοτεχνική υποδομή και βελτιώσεις στις κτιριακές εγκαταστάσεις που ακόμα δεν έχουν γίνει.

9. Ε: Θα πρέπει οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Θεματικά Ι.Ε.Κ. να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ. και κατά πόσο είναι εφικτό;

Α: Σταδιακά θα πρέπει οι νέοι οδηγοί σπουδών μετά τη δοκιμή τους σε βάθος πενταετίας να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ.

10. Ε: Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Θα θέλατε, ίσως, να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

Α: Χρειάζεται η επένδυση σε νέο σύγχρονο εξειδικευμένο εξοπλισμό και σε συνεργασίες με τη βιομηχανία. Η υλικοτεχνική υποδομή σε συνδυασμό με τη βελτίωση των κτιριακών υποδομών, την ασφάλεια του χώρου και τη διασύνδεση με τη βιομηχανία είναι κάποιοι από τους τομείς που θα πρέπει να γίνουν μεγαλύτερα βήματα προόδου.

6^η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

46 ετών Εκπαιδευτικός (άντρας) σε Θεματικό Ι.Ε.Κ.

1. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε ως εκπαιδευτικός;

A: 17 χρόνια

2. Ε: Πόσα χρόνια εργάζεστε στην επαγγελματική εκπαίδευση;

A: 17 χρόνια

3. Ε: Είχατε κάποιο διοικητική θέση αυτά τα χρόνια; Και αν ναι, για πόσα χρόνια;

A: Όχι.

4. Ε: Τι ειδικότητα έχετε και ποιο είναι το ανώτατο επίπεδο σπουδών σας;

A: ΠΕ83 Ηλεκτρολόγος και έχω μεταπτυχιακό στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

5. Ε: Τη χρονιά που μας πέρασε το Ι.Ε.Κ. στο οποίο εργάζεστε μετατράπηκε σε Θεματικό Ι.Ε.Κ. Μπορείτε να μας περιγράψετε τι άλλαξε από τη προηγούμενη χρονιά;

A: Δεν είχε καμία διαφορά.

6. Ε: Σε τι ωφελήθηκαν οι σπουδαστές του πρώτου έτους λειτουργίας των Θεματικών Ι.Ε.Κ. από τους σπουδαστές του Ι.Ε.Κ. των προηγούμενων ετών;

A: Είχαν στη διάθεσή τους κάποια καινούργια υλικά.

7. Ε: Όσον αφορά τη διασύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, ποια τα συμπεράσματα σας;

A: Δεν είχαμε καμία πρόοδο.

8. Ε: Υπάρχει κάτι που θα μπορούσε να βελτιώσει ακόμα περισσότερο τη λειτουργία των Θεματικών Ι.Ε.Κ.;

A: Ευρωπαϊκές και διεθνείς συμπράξεις για τη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης. Αμφίδρομες δράσεις με ΑΕΙ, ενίσχυση των σχέσεων με την αγορά εργασίας και οτιδήποτε άλλο θα κάνει ελκυστικότερα τα Ι.Ε.Κ.

9. Ε: Θα πρέπει οι αλλαγές που συντελέστηκαν στα Θεματικά Ι.Ε.Κ. να εφαρμοστούν και σε όλα τα υπόλοιπα Ι.Ε.Κ. και κατά πόσο είναι εφικτό;

Α: Όχι. Πρέπει να γίνουν πρώτα οι αλλαγές.

10. Ε: Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σας. Θα θέλατε, ίσως, να προσθέσετε κάποιο σχόλιο;

Α: Χωρίς χρηματοδότηση για αγορά υλικών δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν ασκήσεις. Επίσης, χρειάζεται μια βελτίωση και στις συνθήκες των εργαστηρίων, όπως θέρμανση , ψύξη κτλ.